มรดกธรรม ๘

หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ

หลวงพ่อ อิน ดี.ซี.

มรดกธรรม ๘ หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ หลวงพ่อ อิน ดี.ซี.

ประชุมสมัชชาสงฆ์ไทย ในสหรัฐอเมริกา - การผูกพัทธสีมาพิธี
The Annual Conference Of Thai Bhikkhus Council In U.S.A.
The Consecration Of The Assembly Hall
วัดไทยกรุงวอชิงตัน ดี.ซี.

มรดกธรรม ๘

หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ

หลวงพ่อ อิน ดี.ซี.

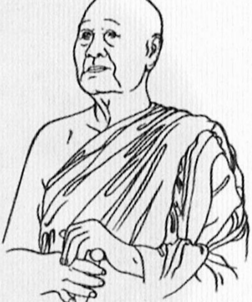

มรดกธรรม ๘

หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ หลวงพ่อ อิน ดี.ซี.

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : พฤษภาคม ๒๕๕๘

จำนวนพิมพ์ : ๑๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ : หจก.ดาราวรรณการพิมพ์ จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ ๐-๕๓๘๗-๒๘๗๖-๗

ท่านที่สนใจหนังสือนี้หรือประสงค์จะพิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน
โปรดติดต่อสอบถามได้ที่...
วัดอุโมงค์ (สวนพุทธธรรม) ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ ๐-๕๓๒๗-๘๘๘๒

คำปรารภ

มรดกธรรม หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ ได้เคลื่อนเข้าสู่วาระเล่มที่ ๘ **"พุทธนิคม"** เชียงใหม่ ยังคงสืบสานงานของหลวงพ่อต่อไป ส่วนจะออกมาในรูปแบบเล่มเล็กหรือเล่มใหญ่ ก็ติดตามกันเป็นเล่มๆ ไป เพราะอาศัยความพร้อม ความสะดวกของผู้จัดจะคัดสรรค์งานเป็นหลัก

ถ้าหากพูดถึงพระสงฆ์ที่ปฏิบัติศาสนกิจที่วัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว คงไม่มีใครที่จะไม่รู้จัก **"หลวงตาชี" พระมหาสุรศักดิ์ ชีวานันโท หรือพระวิเทศธรรมรังษี แห่งวัดไทยกรุงวอชิงตัน ดี.ซี.** รัฐแมรี่แลนด์ ท่านเป็นพระมหาเถระรูปหนึ่งที่ติดตามงานของหลวงพ่อปัญญานันทะ ตั้งแต่ท่านเรียนบาลีอยู่

ที่สำนักวัดมหาธาตุ ก่อนที่จะได้ปฏิบัติหน้าที่พระสงฆ์ในจังหวัดนครพนม จนมาปฏิบัติหน้าที่เจ้าอาวาสวัดไทยกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ก็ยังได้นิมนต์หลวงพ่อปัญญานันทะ มาแสดงธรรมที่วัดในโอกาสต่างๆ หลายวาระด้วยกัน

เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่ผ่านมา หลวงตาชีได้รับโปรดเกล้าเลื่อนพระสมณศักดิ์เป็น **"พระราชมงคลรังษี"** ผู้จัดทำในฐานะเคยเป็นพระธรรมทูตภายใต้การปกครองของท่านอยู่หลายปี และใช้เวลานั้นในการรวบรวมงานหลวงพ่อปัญญานันทะที่แสดงไว้ ณ วัดไทยกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. และที่อื่นๆ จึงตัดสินใจเลือกเอาปาฐกถาเมื่อครั้งที่หลวงพ่อปัญญานันทะได้แสดงไว้เมื่องาน **"ธรรมสมโภช ๗๒ ปี หลวงตาชี"** มาเป็นมรดกธรรม ๘ เล่มนี้

ในชื่อว่า **"หลวงพ่อ อิน ดี.ซี."** เพื่อร่วมเป็นธรรมบรรณาการมุทิตาแด่ท่านด้วย

ขออนุโมทนาบุญกัลยาณมิตรที่ร่วมเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์มรดกธรรม ๘ ตลอดถึงผู้อ่านจงเป็นผู้มีความคิดดี พูดดี ทำดี คบคนดี ไปสู่สถานที่ดีๆ โดยทั่วกันทุกท่านทุกคนเทอญ

พระจรินทร์ อาภัสสโร
พุทธนิคม เชียงใหม่

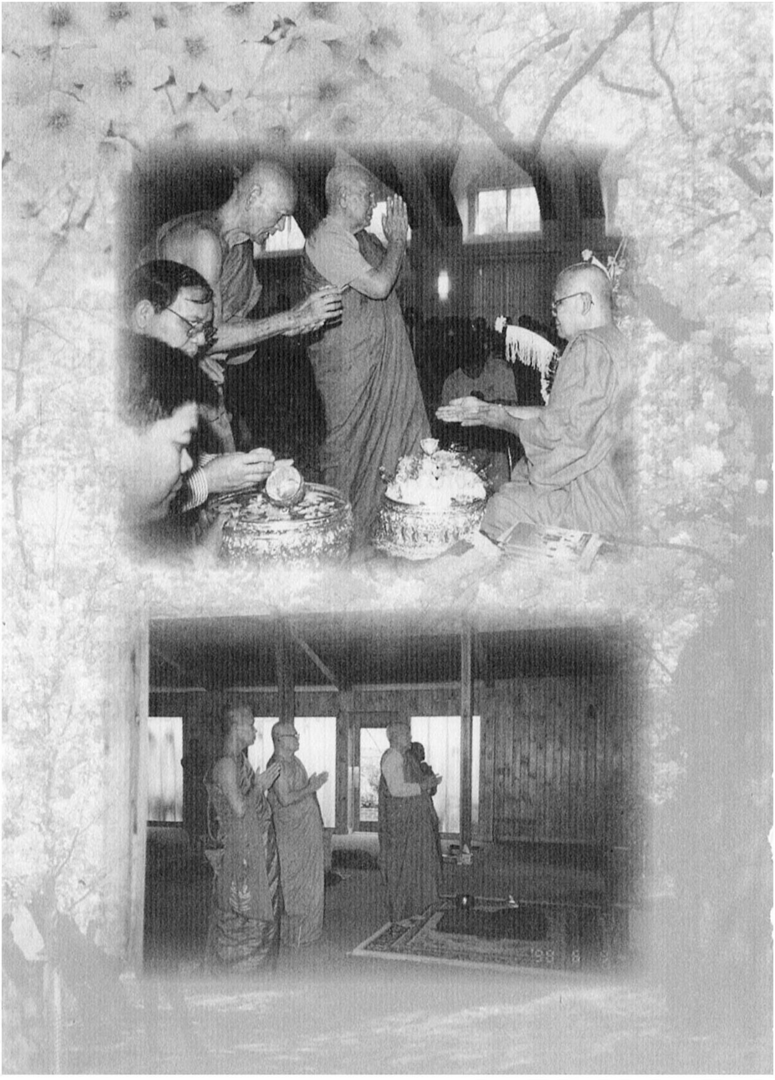

ปาฐกถา ๗๒ ปี หลวงตาชี
ณ วัดไทยกรุงวอชิงตัน, ดี.ซี.
สหรัฐอเมริกา

..วัดเล็กๆ อยู่ทางโน้น ต่อมาก็ย้ายไปใหญ่ขึ้นหน่อย ต่อมาก็ย้ายมาอยู่ตรงนี้เป็นที่กว้างขว้าง แล้วก็สร้างโบสถ์สวยงามทำการผูกพัทธสีมาเรียบร้อย ในคราวพัทธสีมา หลวงพ่อก็ได้มาเหมือนกัน คอยฟังข่าวอยู่เสมอว่ามีความเคลื่อนไหวในทางที่เป็นประโยชน์เป็นความสุขแก่สังคมอย่างไร มีความยินดีในการที่ท่านใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ คนเราเกิดมาแล้วควรจะใช้ชีวิตให้มีค่า มีราคา ชีวิตของคนอยู่ที่ผลของงาน

บุคคลใดได้ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น ชื่อว่าชีวิตเป็นประโยชน์ ถ้าใช้ชีวิตเป็นประโยชน์แก่ตัวโดยส่วนเดียวไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ก็ยังไม่ชื่อว่าเป็นคนดีแท้ คนดีแท้นั้นต้องอยู่เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขของบุคคลอื่น ไม่ใช่อยู่เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขของตัว จะคิดอะไร จะพูดอะไร จะทำอะไร ก็จะไม่มีความคิดเห็นเข้าข้างตัว แต่คิดเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่นตลอดเวลา ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ ทำงานเพื่องาน ผลงานที่ออกมาก็เป็นประโยชน์เป็นความสุขแก่เพื่อนมนุษย์ทั้งหลาย คนทั้งหลายก็เคารพรักใคร่นับถือบุคคลนั้น

การที่คนทั้งหลายเคารพนับถือนั้นก็เพราะว่าเป็นผู้มีคุณธรรม มีความงามความดีประจำจิตใจ คนเราจะรักใครชอบใครนั้นก็รัก

กันที่คุณธรรมความงามความดีนั่นเอง คนใดมีคุณงามความดีมาก และคนก็รักมากเคารพมาก และอาจจะทำอะไรเพื่อให้คนนั้นอยู่ได้นานๆ แต่คนใดเกิดมาแล้วไม่ได้ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ เป็นคุณเป็นค่า ก็ไม่มีใครรัก ไม่มีใครพอใจ ถ้าสมมุตว่าคนนั้นตายไป ก็ไม่มีคนเสียใจ ไม่มีใครเสียดาย เพราะเขาอยู่เพื่อชีวิตที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น แต่ถ้าเขาอยู่เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่ผู้อื่น แม้จะถึงแก่กรรมไปแล้วคนก็ยังเคารพนับถือ การที่เป็นเช่นนั้นเพราะมีความดีเป็นเสน่ห์ดึงดูดจิตใจคน ไปไหนก็ไปเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ทำอะไรก็ทำให้เป็นประโยชน์เป็นความสุขแก่ผู้อื่น คนอย่างนี้เรียกว่า คนสำคัญเกิดมาเพื่อรับใช้เพื่อนมนุษย์ ทำกิจทุกอย่างให้เป็นประโยชน์ให้เป็นความสุขแก่เพื่อนมนุษย์

ทั้งหลาย เป็นคนที่โลกต้องการ เพราะโลกเรานี้ยังรักความดี เสียดายความดี ยังบูชาความดีกันอยู่ทั่วๆ ไป เพราะฉะนั้น บุคคลใดที่มีคุณงามความดีประจำใจก็ยอมจะเป็นที่รักที่เคารพของบุคคลอื่นตลอดเวลา

ท่านมหาสุรศักดิ์ ท่านมาอยู่ที่นี่ มาอยู่ตั้งแต่ไม่มีอะไรที่เรียกว่าเป็นวัด อยู่ด้วยความตั้งใจ อยู่ด้วยความเสียสละ อยู่ด้วยความรักพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ทำงานทุกอย่างไม่เอาอะไร แต่ทำเพื่อให้เกิดประโยชน์ เกิดความสุขแก่ชุมชนในท้องถิ่นนี้ ท่านจึงอยู่ได้ด้วยความมั่นใจ อยู่ทำให้คนรัก ทำให้คนคิดถึงท่าน วันนี้เป็นวันสำคัญของชีวิตเพราะท่านมีชีวิตมาได้จนอายุ ๗๒ ปีเข้าแล้ว เราทั้งหลายที่มีความคุ้นเคยกับท่าน จึงพร้อมใจกันมาฉลอง ไม่ใช่

ฉลองร่างกายของท่าน แต่มาฉลองคุณธรรมความงามความดีที่มีอยู่ในจิตใจของท่านมหาสุรศักดิ์ เรามาฉลองความดีกัน เรื่องอายุไม่สำคัญ สำคัญที่เรื่องคุณงามความดี เราจึงมาพร้อมเพรียงกันทำงาน หลวงพ่อมานั่งในงานตั้งแต่เมื่อวาน ก็สังเกตดูญาติโยมทั้งหลาย ทั้งหญิงชายเด็กผู้ใหญ่ มากันทุกถ้วนหน้า มากันมากมาย ไม่ได้นึกว่าจะมีคนมากมายขนาดนี้ เพราะตามปกตินั้นพี่น้องชาวไทยเราที่มาอยู่นี่จำนวนไม่มากนัก แต่ว่าเมื่อมีงานมีการเฉลิมฉลองคุณงามความดีของผู้ที่มีคุณงามความดี เราก็มากันอย่างพร้อมเพรียง ทำงานกันด้วยหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสใจเบิกบาน ไม่มีการเกี่ยงการงอน คนนั้นทำนั่น คนนี้ทำนี่ ทุกคนทำงานด้วยความตั้งใจ มองไปที่คนใด ที่กิจการใด ก็มี

แต่ความปีติอิ่มอกอิ่มใจ

หลวงพ่อมานั่งดูอยู่ด้วยความปลื้มอกปลื้มใจว่า ความดีเป็นสิ่งที่มีค่ามีราคา ความดีเป็นสิ่งที่ไม่รู้จักสูญหาย ไม่มีอะไรที่จะมาลบล้างคุณงามความดีที่คนได้กระทำความดีไว้ได้ เพราะฉะนั้น เราจึงทำงานด้วยความเต็มใจ สถานที่ที่มีอยู่นี้เล็กไป ความจริงก็ใหญ่ แต่เมื่อมีการมีงานก็ดูเล็กไป เพราะญาติโยมมากันมากมาย ไม่เฉพาะที่พระสงฆ์ แต่ญาติโยมจากรัฐต่างๆ บางคนมาจากที่ไกลๆ มาประชุมกันด้วยหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสใจเบิกบาน เรามาด้วยความดีของท่าน ความดีนั้นเป็นเสน่ห์ เป็นแม่เหล็กที่ดึงดูดจิตใจของพวกเราทั้งหลายให้มาประชุมกันมาด้วยน้ำใจอันเดียวกัน คือน้ำใจที่เป็นบุญเป็นกุศล มีความคิดตรงกัน มีการพูดเหมือนกัน มี

การกระทำแนวเดียวกัน เราหลายคนก็เป็นเหมือนกับคนๆ เดียวทำกิจทุกอย่างด้วยน้ำใจอันเต็มไปด้วยความเสียสละ ด้วยความเต็มอกเต็มใจ อันนี้เป็นสิ่งที่ถ้าใครมาพบมาเห็นแล้วก็จะมีความสบายใจ มีความชื่นใจในกิจการที่เราได้กระทำนี้ คำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าที่สอนเป็นหลักไว้ว่า **“ทำดี ได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว เราจะหนีจากผลที่เรากระทำไว้ไม่ได้เป็นอันขาด”** เป็นคำสอนที่เราอาจจะมองเห็นได้ที่วัดนี้ ในวันวาน วันนี้ เพราะว่าเราได้เห็นว่าความดีที่ท่านพระมหาสุรศักดิ์ได้กระทำมาเป็นเวลานานถึง ๒๓ ปี ณ บริเวณที่นี่ ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนว่า ความดี ให้ผลดี ความดีที่ทำไว้ไม่ได้สูญหายไปไหน แต่ปรากฏเป็นความสุขความเจริญทางด้านจิตใจ เราทั้งหลายคงได้เห็น

กันแล้วว่า ทำดี ดีจริง ได้ผลจริง อันนี้เป็นแบบสาธิต เป็นตัวอย่างตามหลักคำสอนที่พระผู้มีพระภาคเจ้าสอนไว้ เราจึงควรจะได้คิดพิจารณาว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในที่นี่ เกิดขึ้นเพราะอะไร เกิดขึ้นเพราะเป็นกิจกรรมที่ดี ที่เป็นบุญเป็นกุศล เกิดจากความคิดดี พูดดี ทำดีของท่านพระมหาสุรศักดิ์ที่ได้กระทำมาโดยลำดับ ทำด้วยความตั้งใจ ไม่ได้ทำเพื่อลาภสักการะ เพื่ออะไร แต่ทำเพื่อให้เกิดสุขความสงบแก่ประชาชนทุกถ้วนหน้า จะเป็นคนชาติไหน ภาษาใด นับถือศาสนาอะไรก็ตาม ทำเพื่อให้เกิดประโยชน์เป็นความสุขแก่คนเหล่านั้น ผลแห่งการกระทำอย่างนั้น จึงปรากฏมาในรูปแห่งความรักความสามัคคีความร่วมแรงร่วมใจกันของพวกเราทั้งหลาย ทุกคนที่มาร่วมในงานนี้มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ใจ

เบิกบานในความงามความดีของกิจกรรมที่ได้ทำมาเป็นเวลานาน เราก็ได้รับผลคือความชื่นอกชื่นใจในเวลานี้ และก็จะชื่นใจต่อไปข้างหน้าแล้วสิ่งนี้จะเป็นบทเรียนเป็นเครื่องสอนใจให้เราได้เกิดความคิดว่า คนทำดีได้ดีจริง คนทำชั่วได้ชั่วจริงๆ เหมือนกัน แต่ว่าในงานนี้เราไม่มีตัวอย่างในทางเรื่องความชั่วมีตัวอย่างแต่ในเรื่องของความดีที่ได้เห็นการกระทำมาตลอดเวลา ญาติโยมมาจากที่ไกลๆ มารวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อฉลองความงามความดี

ความงามความดีทั้งหลายทั้งปวงเกิดจากอะไร เกิดจากศรัทธาความเชื่อในพระศาสนา ท่านมหาสุรศักดิ์ท่านเกิดในตระกูลที่นับถือพุทธศาสนาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย สมัยหนึ่ง หลวงพ่อได้รับอาราธนา

จากผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมให้ไปแสดงธรรมทั่วทุกอำเภอ ทุกตำบล หลวงพ่อก็ไปเที่ยวแสดงธรรม ไปแห่งแรก ได้ยินเสียงชาวบ้านสวดมนต์ สวดดัง พร้อมกัน ไพเราะเพราะพริ้ง นึกในใจว่า โอ คนจังหวัดนครพนมเป็นเมืองที่สมชื่อ สวดมนต์ดังๆ นั่งฟังธรรมกันเรียบร้อย ไม่มีใครลุกหนีไปไหนเลย เทศน์เป็นตั้ง ๒ ชั่วโมง คนก็ยังไม่ถอย จบแล้วก็ยังบ่นอีกว่าทำไมเทศน์น้อยไป โอ ตั้ง ๒ ชั่วโมง ทำไมว่าน้อยไป ๒ ชั่วโมงแล้วยังว่าเทศน์น้อยไปอีก เขาไม่อิ่มไม่พอในการที่จะฟัง ไปเทศน์ทุกหนทุกแห่งเหมือนกันหมดทั้งอำเภอ แสดงว่าคนในท้องถิ่นนั้น เขาเป็นคนใจดีใจงามสืบสานความดีความงามของบรรพบุรุษ แม้ว่าความเป็นอยู่ในทางวัตถุจะไม่อุดมสมบูรณ์เท่าไร แต่ว่าทางด้านจิตใจเขามี

พร้อม เป็นคนคิดดี พูดดี ทำดีอยู่ตลอดเวลา หน้าตาจึงเป็นสุข มีความยิ้มแย้มแจ่มใสใจเบิกบานเพราะเขาได้สืบสายคุณงามความดีของบรรพบุรุษมา เพราะฉะนั้น คนที่เกิดมาในครอบครัวที่มีความสุขความอบอุ่นทางจิตใจ ก็ได้รับอิทธิพลทางใจจากพ่อแม่ ปู่ ตา ย่า ยาย สร้างนิสัยให้เกิดความคิดความอ่านที่ถูกต้อง ครั้นเมื่ออายุสมควรที่จะได้บวชในพระศาสนา พ่อแม่ก็ให้บวช อายุยังไม่ครบ ๒๐ ก็ให้บวชเป็นสามเณร บางคนบวชเป็นสามเณรแล้วก็บวชต่อเป็นพระ แล้วก็บวชต่อจนแก่เฒ่า ร่างกายแตกสลาย ที่ทำได้อย่างนั้น มีจำนวนมากมาย วัดวาอารามต่างๆ จึงมีนักบวชอยู่กัน ปฏิบัติกัน ศึกษาธรรมะ ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบสืบศาสนา

พวกทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้ามาอยู่กรุงเทพ เข้ามาตั้งแต่เป็นสามเณรน้อยๆ แล้วก็ตั้งใจเรียนหนังสือ ถ้ายังไม่ได้เป็นมหาเปรียญก็ไม่กลับบ้าน เรียนจนกระทั่งได้เป็นมหา บางรูปก็เรียนจนถึงเปรียญ ๙ ประโยค จบการศึกษาภาษาบาลี แล้วก็กลับบ้าน เมื่อกลับไปถึงบ้าน ญาติโยมที่เป็นพ่อแม่ปู่ตาย่ายาย ญาติโยมในหมู่บ้านฉลองต้อนรับกันเป็นการใหญ่ เรียกว่า "บายศรี สู่ขวัญ" รับคนดีกลับบ้าน เป็นประเพณีที่สร้างกำลังใจแก่คนที่ไปศึกษาวิชาการ เป็นการให้กำลังใจแก่คนที่ไปเรียน จะได้มีกำลังใจสร้างคุณงามความดีต่อไป นี่เป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เขาทำมาแต่โบราณกระทั่งถึงกาลบัดนี้ เพราะฉะนั้น คนดีทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีอยู่มิใช่น้อย พระสงฆ์

ที่อยู่ในกรุงเทพที่เป็นสมภารเจ้าวัดเป็นคนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากกว่าภาคใดของประเทศไทย เพราะไปเรียนแล้วเอาจริงเอาจังถ้าไม่สำเร็จไม่กลับบ้าน จนกระทั่ง เป็นสมภารเจ้าวัด เป็นสมเด็จก็หลายองค์แล้ว อันนี้เป็นตัวอย่างว่า คนที่เกิดในท้องถิ่นที่มีวัฒนธรรม มีความงามความดี จิตใจของเขาดีตามสิ่งเหล่านั้นไปด้วย

ท่านพระมหาสุรศักดิ์ ท่านเป็นชาวนครพนม บวชที่นั่น แล้วก็มาอยู่กรุงเทพ อยู่วัดใหญ่ คือ**วัดมหาธาตุ** เป็นวัดที่มีเกียรติ มีชื่อเสียงในทางด้านการศึกษาเล่าเรียน มีมหาเปรียญสูงๆ เป็นจำนวนมาก ที่ลาสิกขาออกไปอยู่บ้าน ก็ได้เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นคนสำคัญของบ้านเมืองหลายคนเช่นกัน คนที่เข้า

ไปอยู่วัดนั้นก็ถือว่าเป็นผู้ที่มีบุญ เพราะว่าได้ไปอยู่ในปฏิรูปเทส ประเทศที่เหมาะ เหมาะแก่การศึกษาเล่าเรียน ครูอาจารย์ก็พร้อมที่จะให้การศึกษา แต่ท่านมหาก็เรียนได้แค่ ๔ ประโยค ไม่ได้เรียนชั้นสูง หรือมหาวิทยาลัยสงฆ์ ความจริงเข้าไปอยู่ขณะที่เขาเริ่มจะเปิดเรียน ก็ได้ไปสมัครเหมือนกัน แต่สมัครแล้ว ไม่ได้ไปเรียน เพราะยุ่งกับงานอื่น งานฝ่ายบริหารมีมาก ได้เพียงเท่านั้น แต่ความรู้ที่ได้มานั้นทำให้จิตใจของท่านสูงขึ้น มีความคิดก้าวหน้า มีความรักพระพุทธเจ้าอย่างยิ่ง มีความรักพระธรรม มีความรักพระสงฆ์ รักเกียรติ รักชื่อเสียง ไปอยู่ที่ไหนก็สร้างแต่คุณงามความดี ไม่ทำอะไรที่เป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมความเสียหายแก่ตน แก่วงศ์ตระกูล แก่พระศาสนา

มีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นในชีวิตก็มาอยู่ที่ประเทศอเมริกา ก็ที่นี่แหละ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. มาเริ่มสร้างเนื้อ สร้างตัว จนกระทั่งมีเกียรติ มีชื่อเสียง มีคุณงาม ความดี สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเพราะอะไร เพราะเป็นคนที่มีศรัทธามั่นคงในพระศาสนา เป็นคนมีศีล มีปัญญา มีความละอายชั่ว กลัวบาป มีความตั้งใจแนวแน่ว่าเราจะทำชีวิตให้เป็นประโยชน์ตามเยี่ยงอย่างของพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าของชาวเราทั้งหลายนั้น ความจริงท่านก็เป็นโอรสของพระมหากษัตริย์ อยู่ในตำแหน่งของรัชทายาท ถ้าไม่ออกบวชก็จะเป็นพระเจ้าแผ่นดินผู้ยิ่งใหญ่ แต่พระองค์ไม่พอพระทัยในการที่จะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เพราะเห็นว่าการเป็นพระเจ้าแผ่นดินทำประโยชน์ในวงจำกัด คือในประเทศที่พระองค์อยู่ แต่ถ้า

หากว่าออกไปเป็นนักบวช จะได้ทำประโยชน์อย่างกว้างขว้างแก่ชาวโลก เลยตัดสินพระทัยหนีจากความสุขในวัง ออกไปเป็นนักบวชอยู่ในป่า นุ่งผ้าเก่าๆ ขาดๆ ได้อาหารจากบ้านคนยากคนจนเอามาฉันพอประทังชีวิต ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนปฏิบัติ ไปอยู่สำนักใด ก็เป็นศิษย์ที่ดีของสำนักนั้น เป็นผู้ฟังที่ดีของอาจารย์ เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ จนสำเร็จความรู้เท่าเทียมอาจารย์ อาจารย์จึงพูดว่า *"ฉันมีความรู้อย่างไรเธอก็มีความรู้อย่างนั้น ฉันทำอะไรได้ เธอก็ทำได้อย่างฉัน ดีแล้วอยู่ที่นี่แหละ ช่วยกันสอนศิษย์ต่อไป"* แต่พระองค์ยังไม่พอพระทัยในการที่มีความรู้เพียงเท่านั้นเพราะยังไม่ถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการ จึงได้ลาออกจากสำนักนั้นๆ ไปทำการศึกษาค้นคว้าต่อไป ในการศึกษาค้นคว้า

บางทีก็เกือบเอาชีวิตไปทิ้งเสียในป่าเพราะไปอดอาหาร ทรมานตนด้วยวิธีการต่างๆ จนเหลือแต่หนังหุ้มกระดูกก็ว่าได้ ผ่ายผอม แต่ผลที่สุดก็นึกได้ว่า อันนี้ไม่เกิดประโยชน์อะไร ถ้าเราทำอย่างนี้ จะไม่ได้อะไร เลยเปลี่ยนแนวทางชีวิตมาปฏิบัติแนวใหม่ ศึกษาแนวใหม่ ค้นคว้าแนวใหม่ ไม่ยึดถือในแนวทางเก่าๆ พระองค์ไปนั่งศึกษาค้นคว้าใต้ต้นโพธิ์ เอาบริเวณต้นโพธิ์เป็นห้องแล็บสำหรับศึกษาค้นคว้าเรื่องทางพ้นทุกข์

พอถึง**วันเพ็ญเดือน ๖** ก่อน พ.ศ. ๔๕ ปี พระองค์ก็ได้สำเร็จเป็นพุทธะ หมายความว่า **เป็นผู้รู้ เป็นผู้ตื่น เป็นผู้มีความเบิกบานแจ่มใส หมดจากความทุกข์ความเดือดร้อน**ต่อไป เมื่อเป็นพุทธะแล้ว ไม่มีอะไรที่จะต้องทำสำหรับพระองค์อีกต่อไป แต่พระองค์ได้อธิษฐานพระทัย

ว่า **"เราจะมีชีวิตอยู่เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ชาวโลกต่อไป"** คือตั้งพระทัยว่าจะต้องไปสอนชาวโลกให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ตั้งใจว่าจะทำอย่างนั้น คิดว่า จะไปสอนใคร เพราะสิ่งที่เรารู้ละเอียดลึกซึ้งยากที่คนธรรมดาสามัญจะเข้าใจได้ แต่ได้เห็นดอกบัวที่อยู่ในสระ ดอกบัวที่เสมอน้ำ จะบานในวันรุ่งเช้า ดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ จะบานในวันต่อไป ดอกบัวที่บานได้ ดอกบัวที่ไม่บาน เน่าเป็นเหยื่อของเต่า ปลาไป ก็เปรียบเทียบกับคน คนเราก็เหมือนกับดอกบัว พูดอะไร รู้พับ มีอยู่ ต้องอธิบายยาวๆ ถึงเข้าใจก็มีอยู่ พอจูงไปได้ก็มีอยู่ พวกที่จูงไม่ไหว ไล่หลังไม่เดินก็มีเช่นกัน ต้องปล่อยให้อยู่ตามประสาของเขา เมื่อมองเห็นอย่างนั้น ต้องไปสอน เพราะมีคนให้สอนได้ ก็คิดว่าจะไปสอนใคร ชั้นแรก

คิดถึงดาบส ๒ คน ที่เคยไปศึกษาวิชาขั้นต้น คือการปฏิบัติจิตเจริญภาวนากรรมฐาน แต่ว่าไม่ใช่ทางจะตรัสรู้อย่างแท้จริง แต่ท่านเหล่านั้นตายเสียแล้ว เลยไม่ได้ไปสอน คิดถึงฤาษี ๕ ท่าน ซึ่งเคยมาช่วยเหลือเมื่อคราวบำเพ็ญความเพียร แต่ว่าฤาษี ๕ ท่านนั้นหนีไป เพราะเหตุว่าพระองค์เปลี่ยนวิถีชีวิต นึกว่าอยู่ไปก็ไม่ได้เรื่องอะไร เลยหนีไปอยู่ที่เมืองพาราณสี พระองค์ทราบด้วยญาณ ด้วยความรู้พิเศษ รู้ว่าท่านเหล่านั้นไปอยู่ที่นั้น ตัดสินใจว่าจะไปสู่เมืองพาราณสี เพื่อไปทดสอบว่าความรู้ที่ได้รับ สอนแล้วคนจะเข้าใจหรือไหม ขณะเดินทางไป พบนักบวชเรียกว่า พวกอาชีวก เห็นพระพุทธเจ้าก็มีความสงสัย เพราะเห็นรูปร่างสะอาด ผมเผ้าเรียบร้อย แต่งตัวเรียบร้อย เดินเหินเรียบร้อยผิดกับนักบวช

ที่มีอยู่ในสมัยนั้น ซึ่งแต่งตัวรุ่มร่าม ผมเผ้ารุงรัง เหมือนพวกฮิปปี้อะไรอย่างนั้น ร่างกายก็แปดเปื้อนไปด้วยขี้เถ้า ทาหน้าทาตัวเลอะเทอะ แต่พระพุทธเจ้าสะอาดมาก เรียบร้อยมาก ก็สงสัยเลยถามว่า *"โอดูหน้าตาของท่านผ่องใสเหลือเกิน ท่านเรียนธรรมะจากใคร ท่านเป็นลูกศิษย์ของใคร จึงเป็นเช่นนี้"*

พระพุทธเจ้าตอบเหมือนกับฟ้าผ่าลงในประเทศอินเดีย ตอบว่า **"เราเป็นสยัมภู ผู้รู้เองในโลก จะอ้างใครว่าเป็นครู เป็นอาจารย์ได้อย่างไร"**

คำว่า **"สยัมภู"** นั้น เป็นศัพท์เทคนิคพิเศษ แปลว่า **เป็นผู้รู้เอง** หมายความว่า ความรู้ที่ได้รับ รู้ด้วยการคิด การค้น การพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้วก็ได้เกิดความรู้ความเข้าใจที่เรา

เรียกว่า "ตรัสรู้" คือรู้ได้เอง ไม่มีครูอาจารย์ใดมาสั่งสอน การพูดเช่นนี้ขัดกับความรู้สึกนึกคิดของคนอินเดียในสมัยนั้น และแม้ในสมัยนี้ เพราะคนอินเดียมีความเชื่อเทพเจ้าเบื้องบน ถือว่าเบื้องบนมีอำนาจศักดิ์สิทธิ์ คือเทพเจ้า มีพระพรหม พระศิวะ พระวิษณุ อะไรจะเกิดขึ้นแก่ใครก็อาศัยอำนาจของเทพเจ้า คนทั้งหลายทำเอาเองไม่ได้ ต้องอาศัยอำนาจเทพเจ้า อำนาจเบื้องบน แต่พระพุทธเจ้าท่านไม่เชื่ออย่างนั้นไม่มีความคิดอย่างนั้น ท่านจึงไปศึกษาค้นคว้าด้วยพระปรีชาสามารถ ด้วยปัญญาของพระองค์เอง ก็ได้ความรู้แนวใหม่ จึงได้ตอบกับนักบวชนั้นไปว่า "เราเป็นสยัมภู ผู้รู้เองในโลก จะอ้างใครว่าเป็นครูเป็นอาจารย์ได้อย่างไร" เป็นการปฏิเสธอำนาจเบื้องบนทั้งหมด **อะไรๆ ที่จะเกิดขึ้น**

ในชีวิต เช่นความดี ความชั่ว ความสุข ความทุกข์ ความเจริญ ความเสื่อม ความมั่งมี ความยากจน ไม่ได้เกิดจากอะไรที่ไหน แต่เกิดจากตัวเราเอง เกิดจากการกระทำของเราเอง เช่นว่า เรามีความสุขเพราะเราทำเหตุให้เกิดสุข มีความทุกข์เพราะทำเหตุให้เกิดทุกข์ มีความยากจนเพราะทำเหตุให้ยากจน มีความร่ำรวย เพราะทำเหตุให้เกิดความร่ำรวย จะเป็นที่รักของคนอื่นก็เพราะเราทำเหตุให้เขารัก เป็นที่เกลียดชังก็เพราะทำเหตุให้เกลียดชัง ไม่ใช่เพราะอำนาจดวงดาว ไม่ใช่เพราะอำนาจอะไรมาทำให้เป็น มันเป็นของมัน คือการกระทำของตนทำให้เป็น เช่น เราเจ็บไข้ได้ป่วยก็เพราะเราไม่ระวังสุขภาพ ไม่ระวังอาหารการกิน ไม่ระวังอากาศสิ่งแวดล้อม ก็เจ็บไข้ได้ป่วย ไม่ใช่เรื่อง

เคราะห์ร้าย ไม่ใช่เรื่องเคราะห์ดี แต่ว่าเราทำดีหรือว่าทำไม่ดี เกิดที่ตัวเรา

แต่ว่าคนเราส่วนมากไม่ได้คิดอย่างนั้น เพราะมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องอยู่ในสมองสืบๆ ต่อกันมา รับความโง่สืบๆ ต่อกันมา พอเกิดอะไรขึ้นสักนิด โอ้ย โชคไม่ดี ดวงไม่ดี พอว่าโชคไม่ดี ดวงไม่ดี ไปไหนละ "ไปหาหมอ" ไปหาหมอดู ให้ดูดวงว่าดวงเป็นอย่างไร เมื่อไหร่จะรวยสักที เมื่อไหร่จะเป็นอย่างนั้น เมื่อไหร่เป็นอย่างนี้ อย่างนี้ไม่ถูกต้อง เราไม่ได้เชื่อตามคำสอนของพระพุทธเจ้าจึงทำอย่างนั้น แต่ถ้าเรามีความเชื่อมั่นตรงตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เราไม่ต้องไปหาหมอดู ไม่ต้องไปเสี่ยงทาย ไม่ต้องไปถามอะไรๆ ที่เขาว่าศักดิ์สิทธิ์ เช่นเมืองไทยก็ไม่ต้องไปถามเสาหลักเมือง ไม่ต้องไป

ถามหิน จอมปลวก ต้นไม้ ว่าอะไรเป็นอะไร แต่เราเชื่อพระพุทธเจ้าว่าเกิดในตัวเราเอง เกิดเพราะเราคิด เกิดเพราะเราพูด เกิดเพราะเราทำ เกิดเพราะเราคบหาสมาคม เกิดเพราะเราไปเรามาในที่ต่างๆ แล้วเกิดอะไรขึ้นในตัวเรา

แต่ว่าคนเราส่วนมากไม่ยอมรับว่าตัวผิด คนถ้าไม่ยอมรับว่าตัวผิดจะแก้ความผิดได้อย่างไร ไม่รู้ว่าจน จะแก้จนอย่างไร ไม่รู้ว่าอะไรเป็นอย่างไร ก็แก้ไม่ได้ ถ้าเราจะแก้อะไร เราต้องรู้ว่าเราบกพร่องอะไร เราไม่ดีอะไร เราก็แก้ตรงนั้น เราไม่มีความเชื่ออย่างนั้น มีความเชื่อฝังหัวมาว่า อะไรๆ เกิดจากอำนาจภายนอก แล้วก็ไปไหว้วิงวอน ขอร้อง บนบานศาลกล่าวจากสิ่งที่เราเชื่อว่าจะช่วยเราได้ ความจริงช่วยไม่ได้ เราก็ทำไปอย่างนั้น ทำไปตามแบบคน

ปัญญาอ่อนไม่ได้สาระอะไร

แต่ถ้าเราเข้าใจหลักธรรมถูกต้องตามคำสอนของพระพุทธเจ้า พอมีอะไรเกิดขึ้น เราก็ โอ เราคงจะทำอะไรผิด เราอาจจะคิดผิดอาจจะพูดผิด อาจจะทำผิด คบคนผิด ไปสู่สถานที่ผิด จึงเกิดเรื่องนี้ขึ้น ต้องใช้ปัญญาพิจารณาค้นคว้าศึกษา ถ้าเราค้นคว้าเองไม่ได้เพราะปัญญาน้อย ก็ต้องไปปรึกษาผู้รู้ เช่น เราไปวัดไม่ได้หมายความว่าไปวัดเพื่อสะเดาะเคราะห์เพื่อไปรดน้ำมนต์เพื่อให้พระเขกกะบาลให้อย่างนั้นไม่ได้เรื่องอะไร เราไปหาพระเพื่อไปศึกษาธรรมะ ศึกษาแนวทางชีวิตว่าเราควรจะทำอย่างไร

เมื่อตะกี้เดินมา อุบาสิกาท่านหนึ่งพูดว่า *"หลวงพ่อเป่าหัวให้ดิฉันหน่อย"*

หลวงพ่อบอกว่า *"เขกกะบาล"* แต่ไม่ได้เขกหรอก เพราะว่าไม่ได้ดีขึ้นเพราะเขกกะบาล หรือไม่ใช่ดีเพราะว่าถ่มน้ำลายใส่หัว ไม่ใช่อย่างนั้น ไม่ใช่เรื่องอะไร ถ่มน้ำลายใส่หัว สกปรกเท่านั้น จะได้เรื่องอะไร ไม่ถูกต้อง เราควรไปถามพระว่า ดิฉันมีความทุกข์เรื่องนั้นเรื่องนี้ พระท่านจะได้อธิบาย ไต่ถามว่าทุกข์เพราะเรื่องอะไร ทำไมจึงเป็นทุกข์ อะไรเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ จะแก้ทุกข์ได้อย่างไร ศึกษาเรื่องชีวิตให้เข้าใจ

มีผู้หญิงคนหนึ่ง มาที่วัด หน้าตาเศร้าสร้อยหงอยเหงา แสดงความเป็นทุกข์มาก กราบเสร็จแล้วบอกว่า *"โอ๊ย หลวงพ่อเจ้าขา หนูเกิดมาอาภัพเหลือเกิน เคราะห์ร้ายตลอดเวลา โชคไม่ดี ดวงก็ไม่ดี หลวงพ่อช่วยรดน้ำมนต์ล้างซวยให้หนูหน่อย"* ว่าอย่างนั้น

หลวงพ่อไม่ทำให้ มาขอแบบโง่ๆ อย่างนั้น ไม่ทำให้ บอกว่า *“นั่งก่อน”* เอาน้ำให้ดื่มให้ชื่นใจก่อน แล้วบอกว่า *“เล่าเรื่องชีวิตของหนูให้หลวงพ่อฟังหน่อยว่ามันเป็นมาอย่างไร เล่าความจริงนะ ถ้าไม่เล่าความจริงแก้ไม่ได้”* โยมก็เล่า เล่าประมาณ ๔๐ นาที หลวงพ่อนั่งฟังไม่ขัดคอ โยมก็เล่าตามสบาย พอจบแล้วก็บอกว่า *“หนูฟังหลวงพ่อจะแนะวิธีแก้ปัญหาให้”* บอกเป็นเรื่องๆ ช่วยแนะให้ จนจบเรื่อง แล้วถามว่า *“หนูยังจะรดน้ำมนต์อีกไหม”*

แม่หนูคนนั้นฉลาดพอสมควร *“ไม่ต้องแล้วเจ้าคะ หนูเข้าใจแล้ว หนูจะไปจัดการกับตัวหนูเอง”* ฉลาดไหม เรียกว่า คนนั้นฉลาด รู้จักรับคำสอนที่ถูกต้อง ไม่ต้องรดน้ำมนต์ รดน้ำธรรมลงในใจของเขาพอแล้ว เขากลับบ้าน

ไปแก้ของเขาเอง คือให้เขาไปนั่งคิดว่าเราเป็นทุกข์เพราะอะไร เล่นไพ่แพ้ เล่นหวยแพ้หรือทำอะไรให้เสียหาย ทุกข์เพราะคบเพื่อนไม่ดี เราเที่ยวกลางคืน เราใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ไม่รู้จักควบคุมตัวเอง ไปนั่งคิด คิดก็เห็น คนโบราณเขาว่า “กินอยู่กับปาก อยากอยู่กับท้อง” รู้ทั้งนั้นแหละ แต่ทำเป็นไม่รู้ ซัดไปในดวงดาวบ้าง ซัดไปที่นั้น ซัดไปที่นี่ ไม่รู้จะซัดไปทางไหนก็ซัดไปว่าดวงไม่ดี ถ้าดวงมันพูดได้ มันเขกกะบาลเราแล้ว ว่าดวงบ่อยๆ เที่ยวซัดไปอย่างนั้น ไม่ได้เรื่องอะไร มันต้องมองด้านใน พระพุทธเจ้าสอนให้มองด้านใน หมายความว่าให้มองที่ตัวเรา แต่เราไม่เคยมองที่ตัว ไม่เคยคิดที่ตัว ว่าคนอื่น

มีสามีภรรยา ๒ คน นั่งเถียงกัน บ้านอยู่ใกล้ๆ วัด จังหวัดตรัง ไม่ใช่วัดชลประทาน

วัดเจ้าคณะจังหวัด กุฏิอยู่ใกล้ เถียงกัน ตั้งแต่หัวค่ำ พระนอนหลับไป ตื่นลุกขึ้น *"เอ้ ยังเถียงกันอยู่"* พระตื่นแต่เช้า ยังเถียงกันอยู่ เถียงกันทั้งคืน พอเวลาฉันอาหาร ท่านไปที่ครัว เลือกขนมดีๆ ใส่จานเรียบร้อย เรียกเด็กมา *"นี่ เธอเอาขนมนี้ ไปวางให้ ๒ คนที่นั่งเถียงกันบ้านนั้น"* แล้วบอกว่า *"ท่านเจ้าคุณท่านได้ยินว่าเถียงกันนานแล้ว คงจะเหน็ดเหนื่อย กินขนมนี้เสีย วางขนมแล้วก็รีบกระโดดลงเสีย ขืนอยู่เดี๋ยวเขาจะลุกขึ้นเตะเอา"* เด็กก็ไป พูดอย่างนั้นรีบมาเลย พวกนั้นเห็นขนม ก็กินกัน กินจนหมดอร่อย ขนมดีๆ ทั้งนั้น ตั้งแต่นั้นมาหลายเดือนแล้วผัวเมียคู่นั้นไม่เถียงกันอีกเลย ทำไมจึงไม่เถียงกัน อายพระ เพราะว่าพระได้ยิน ได้ยินว่าเถียงกันแล้วเอาขนมไปให้กิน อาย ไม่อยาก

เถียงกันต่อไปและก็อาจจะเกิดปัญญาว่า เถียงกันก็ไม่ได้อะไร แต่ก็อาจจะคิดว่าถ้าเราจะกินขนมเถียงกันดีกว่า แต่ว่าไม่ได้คิดอย่างนั้น มีปัญญาแล้ว คิดถูกต้อง อันนี้เป็นตัวอย่าง คนเราเป็นอย่างนั้น

ในวงงานทั้งหลายทั้งปวงก็เช่นกันพวกนายเจ้าของงานก็ว่าลูกจ้างทำผิด ลูกจ้างก็ว่านายทำผิด ซัดกันไป ซัดกันมา เป็นปัญหาไม่รู้จักจบไม่รู้จักสิ้น พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้คิดอย่างนั้น แต่สอนว่า อย่านึกว่าคนอื่นผิด แต่ให้คิดว่าฉันทำผิดอะไร ฉันคิดผิดอะไร ฉันพูดอะไรผิด ฉันคบกับใคร ฉันไปที่ไหน ฉันทำอะไรมองที่ตัวเรา พระพุทธเจ้าสอนให้เรามองด้านในถ้าเรามองด้านใน เราเห็นตัวเราว่าอะไรเป็นอะไร แต่ถ้าไปมองดวงดาว ดาวเป็นล้านๆ ดวง จะไป

รู้อะไร ดาวดวงไหนไปชนกับดาวดวงไหนไม่รู้ ดาวมากเหลือเกิน เมืองไทยสมัยเกิดสุริยุปราคาเต็มดวง แหม่ พวกหมอดูเอย พระเป็นหมอดูเยอะ *"แหม่ ปีนี้ราหูร้ายมาก ร้ายขนาดไหน ร้ายขนาดอมพระอาทิตย์ได้ ใครไม่อยากให้พระราหูทำร้ายต้องไปไหว้ราหู"*

ไหว้ราหูต้องเอาของดำๆ ทั้งนั้น ถั่วดำ ไก่ดำ เฉาก๊วยก็ดำเช่นกัน เอาไปเซ่นไหว้ มี ๘ อย่าง หลวงพ่อเลยเทศน์ออกวิทยุว่า ๘ อย่างไม่พอ ต้อง ๙ อย่าง อย่างที่ ๙ คืออะไร เอาถ่านไฟมาบดให้เป็นผง แล้วทาหน้า ทาตัว ทาให้ดำแบบนิโกรไปเลย แล้วไปไหว้พระราหู พูดให้ฟังทางวิทยุ บางวัดโฆษณาทำเหรียญขาย ทำเหรียญราหูอมจันทร์ เชิญคนมาเซ่นไหว้ คนมาเซ่นไหว้พระราหูเต็มวัด ออกโทรทัศน์ด้วย

หลวงพ่อนั่งดูโทรทัศน์ว่า *"เอ้ วัดนี้แย่จริง อยู่กลางเมืองทำไมถึงโง่อย่างนี้ ส่งเสริมคนให้โง่อีก"* ไม่ถูกต้อง ราหูไม่ได้ร้ายอะไร ราหูคืออะไร โลกที่เราอยู่นี่คือ พระราหู โลกที่เราอยู่เป็นดาวดวงหนึ่งในดาวนพเคราะห์ มี ๙ ดวง ดาวอาทิตย์ ดาวจันทร์ ดาวอังคาร ดาวพุธ ดาวพฤหัส ดาวศุกร์ ดาวเสาร์ ดาวราหู ดาวเกตุ เรียกว่าดาวนพเคราะห์หมายความว่าในขอบเขตของดวงอาทิตย์นี้มีดาวใหญ่ๆ ๙ ดวง มาโทษราหู

วันหนึ่ง ผู้หญิงคนหนึ่งมาที่วัดว่า *"ดิฉันโชคร้ายมากเจ้าคะหลวงพ่อ"*

"เคราะห์ร้ายอะไร"

"หมอเขาบอกว่าราหูจะเข้า"

"เข้าทางไหน" หลวงพ่อถาม *"ราหูเข้านิเข้าทางไหน เข้าทางหู หรือเข้าทางรูจมูก หรือ*

เข้าทางปาก หรือว่าเข้าทางรูข้างล่าง"

แกก็บอกว่า *"ไม่ทราบค่ะ"*

"อ้าว ไม่ทราบแล้วจะจับราหูได้อย่างไร"

"ราหูคืออะไรรู้ไหม"

"ไม่ทราบค่ะ"

"เราเกิดมาเรียนอะไรมาบ้าง อายุปานนี้แล้ว"

"ดิฉันเรียนเภสัชค่ะ"

เรียนเรื่องเภสัชเรียนเรื่องผสมยาก็ถามว่า *"ต้นไม้ที่เราเอามาผสมยา เอามาจากไหน"*

"ไปถอนมา"

"นั่นแหละ ขนพระราหูทั้งนั้นแหละ" ก็ไปถอนมาจากผิวโลก ต้นหญ้า รากไม้ ใบไม้ เอามาจากพระราหูทั้งนั้น แล้วพระราหูว่าอะไรไหม ไม่ว่าอะไร แล้วพระราหูจะเข้าคนได้อย่างไร

เข้าไม่ได้ อย่าไปเชื่อ นี่คุณกำลังนั่งอยู่บนพระราหู บางทีเดินกระทืบพระราหู เช่นเราโกรธใครเคืองใครจะไปต่อยกับเขาก็ไม่ได้ เพราะแรงน้อย กระทืบเลย พระราหูก็ไม่ว่าอะไร กระทืบก็ได้ พระราหูใจดีจะตาย แล้วเราได้อะไรจากพระราหูบ้าง โยมลองคิดดู ได้น้ำดื่มจากพระราหู ได้อาหารจากพระราหู เสื้อผ้าก็เอามาจากพระราหู ปลูกฝ้าย ก็เอามาจากราหู อะไรๆ ก็พระราหูให้เราทั้งนั้น ไม่ให้โทษเลย ถ้าหมอคนใดบอกว่าคุณพระราหูจะเข้า รีบลุกขึ้นไป เพราะหมอคนนั้นจะไม่เต็มบาตรแล้ว ราหูจะเข้าเราได้อย่างไรเรามีแต่จะกระทืบพระราหู เดินอยู่บนพระราหู ขับถ่ายรดพระราหู พระราหูไม่ว่าอะไร แต่ว่าเกิดปฏิกิริยา สมมุติว่าเราทำให้พระราหูสกปรก ทำให้คลองสกปรก ทำให้

ทะเลสาบสกปรก ความสกปรกนั้นเกิดปฏิกิริยา เกิดมลพิษ มลภาวะ pollution ขึ้น แล้วก็สูดเข้าไป เกิดโรคเกิดภัยนี่ไง เราประทุษร้ายพระราหู จึงเกิดทุกข์เดือนร้อน แต่ถ้าเราช่วยกันรักษาความสะอาดรักษาธรรมชาติ ก็ไม่มีอะไร กรุงวอชิงตัน นี่ต้นไม้เยอะ นั่งเรือบิน โอ้ ต้นไม้มากดี เขารักษาธรรมชาติเมืองสะอาดเรียบร้อย โรคภัยไข้เจ็บก็น้อย แต่ถ้าที่ไหนไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดโรคภัยไข้เจ็บก็มาก เราสร้างขึ้นมาทั้งนั้น แมลงวันมากก็คนสร้างแมลงวันสร้างอย่างไร เราทิ้งสิ่งสกปรกโสโครกไว้แมลงก็มาไข่ให้ เชื้อโรคก็เกิด แมลงวันชุม คนสร้างแมลงวัน สร้างทุกอย่าง คนสร้าง ไม่ใช่ราหูให้โทษ อย่าไปเชื่อว่าราหูเข้า อังคารเล็งลัคน์ ลัคน์เล็งราหู พระเสาทับเดือดร้อน คือเสาทับเรา

เราก็แย่นะสิ ไม่ใช่ดาวเสาร์ แต่เสา เสาไฟฟ้าทับก็ม้วยเท่านั้น เดือดร้อนเป็นอย่างนั้น โยมอย่าไปเชื่อสิ่งเหล่านั้น

แต่เราเชื่อว่า **อะไรๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของเรานั้น เกิดจากความคิด เกิดจากการพูด เกิดจากการกระทำ เกิดจากการคบหาสมาคม เกิดจากการไปการมาของเราเอง** ถ้าเราเชื่อหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าว่า **อะไรๆ ที่เกิดขึ้นในตัวเรา เกิดเพราะตัวเรา เราก็ระวังตัวเรา ปฏิบัติตัวให้ดี อยู่ในศีลอยู่ในธรรม ควบคุมความคิดให้ถูกต้อง ไม่คิดผิด ไม่ทำผิด ไม่พูดผิด ไม่ไปเที่ยวในที่ผิดๆ ก็ไม่เกิดปัญหา เกิดความทุกข์ความเดือดร้อน** คนไทยที่มาอยู่อเมริกา ถ้าหากเป็นคนประพฤติดี ประพฤติชอบ มีความขยันขันแข็งในการทำ

มาหากิน มีฐานะร่ำรวยทุกคน แต่ว่าถ้าหากว่าชอบดื่มเหล้า เล่นการพนัน อยู่ลอสแองเจลีส อุตส่าห์ขับรถ วันศุกร์ไปแล้ว ไปลาสเวกัส ไปให้ยักษ์วัดลาสเวกัสขบหัว ไปเล่นการพนัน ที่นั่นมีวัดอยู่วัดหนึ่ง ทำรูปพระพรหมใหญ่ คนก็ไปไหว้ให้พระพรหมช่วย พระพรหมเป็นรูปปั้นจะช่วยเราได้อย่างไร จะไปช่วยหมุนรูแล็ตให้ออกนั่น ออกนี่ก็ไม่ได้ ไปไหว้แล้ว ถ้าแพ้ไม่แวะเยี่ยมพระพรหม แต่ถ้าชนะซื้อของไปฝากพระพรหมหน่อย อย่างนั้น อย่างนี้ เอาไปเซ่นไปไหว้ พระพรหมไม่ได้กินอะไร นั่งเฉยๆ แต่ลูกศิษย์พระพรหมแอบเอาไปกิน ก็ได้ผลอยู่เช่นกัน เล่นการพนัน ไม่ดี

ศีลข้อ ๕ สุรา เมรัย มัชชะ มี ๓ คำ โยมจำไว้ให้ดี "สุรา" คำหนึ่ง "เมรัย" คำหนึ่ง

"มัชชะ" คำหนึ่ง

"สุรา" คือเหล้า ยี่ห้ออะไร ทำที่ไหนก็ตาม เมาทั้งนั้น ดื่มแล้วให้เมามายเสียสติ ลดความเป็นมนุษย์ให้น้อยลงไป น้อยลงไป แล้วเปลี่ยนนิสัย คนสุภาพกลายเป็นคนที่เกะกะโผงผางตึงตังทำอะไรแปลกๆ เพราะความเมาของเหล้า

"เมรัย" คือของดองน้ำตาลโตนดทิ้งไว้เกินเวลา เป็นเมรัย น้ำผลไม้ทิ้งไว้ ไม่ใส่ตู้เย็นล่วงเวลาเป็นเมรัย เป็นของต้องห้าม พระฉันไม่ได้แล้ว น้ำผลไม้เรียกว่ายามกาลิก พระฉันได้ภายใน ๓ ชั่วโมง เกินนั้นไม่ได้ กลายเป็นเมรัย ฉันแล้วเดินโซซัดโซเซ เป็นของเมาเช่นกันโยมอย่าเอาไปถวายพระ ไม่ได้ ต้องสดๆ นำไปถวาย แต่เดี๋ยวนี้มีตู้เย็น ใส่ไว้ ไม่เปลี่ยนสภาพ

อีกคำหนึ่ง สำคัญคือ "มัชชะ" แปลว่า ของเสพติด อะไรบ้าง หมาก เคยถามโยมผู้หญิง ว่า *"โยมมาอยู่อเมริกายังกินหมาก เอาหมากมาจากไหน" "ซื้อค่ะ"* สั่งมาจากประเทศอื่น เอามากินกัน หมากน่าจะเลิกเสียนะ พอเหยียบแผ่นดินอเมริกาขว้างกระเช้าหมากทิ้งไปเลย หรือทิ้งเสียที่ดอนเมืองก็ได้ ว่า *"กูไปอเมริกาต้องขัดฟันให้ขาวสะอาด"* ฝรั่งเขาไม่กินหมาก แต่เคี้ยวหมากฝรั่งจ๊อกแจ๊กๆ เราต้องไม่เอาแล้ว เลิก ขว้างไปเลย คราวนี้สบาย ไม่ต้องลำบาก ไม่ต้องหาซื้อ

ถามคนลาวที่อยู่ปารีส *"โยมเอาหมากมาจากไหน"*

"ร้านเอเซีย มีทุกอย่างเจ้าค่ะ มีหมากมีพลู มีอะไรขาย" อุตส่าห์ไปซื้อ เอามากินกันไป

นี่ของเสพติด ถวายพระไม่ได้นะ โยมอย่าเอาหมากถวายพระ เห็นพระฉันหมาก เอาหมากม้วน คุณยายแก่ๆ ชอบม้วนหมากถวายพระนึกว่าได้บุญ นั่นแหละ ทำลายพระ ไปฝึกพระให้เป็นพระขี้ยาไปตามๆ กัน เสียหาย ไม่สมควรของไม่สมควรถวายพระทั้งหมากทั้งบุหรี่

เมืองยุโรป เมืองอเมริกา เหมือนกัน ถ้าเห็นผู้หญิง ก็เห็นบุหรี่ ขับรถก็สูบบุหรี่ เด็กๆ สาวๆ นักศึกษาเดินไปก็สูบบุหรี่ไป เมืองไทยเดี๋ยวนี้คนไทยสูบบุหรี่น้อยลง เขารณรงค์กันหลวงพ่อก็เป็นนักรณรงค์ไม่ให้คนสูบบุหรี่ จนได้รางวัลเหรียญทองนะไม่ใช่เหรียญทองแดงจาก WHO (World Health Organization องค์การอนามัยโลก) เขาส่งจดหมายเชิญให้มารับเหรียญทอง อันนั้นที่แวนคูเวอร์ ตอนรับ

จดหมาย โน้น อยู่ประเทศเยอรมัน มาแล้วก็ต้องกลับไปอีก โปรแกรมยังไม่จบ เลยบอกว่า ไม่ต้องละ ถ้าจะให้ก็ส่งมาให้ที่วัดก็แล้วกัน ให้กระทรวงสาธารณสุขเอาไปมอบให้ที่วัด เหรียญรางวัลในฐานะเป็นผู้รณรงค์ไม่ให้คนสูบบุหรี่ พระเมืองไทยได้ ๒ รูป ท่านพยอมด้วย ท่านรณรงค์อยู่ ว่าบ่อยๆ ไม่ให้คนสูบบุหรี่

ที่วัดชลประทาน ติดป้ายไว้ **"เขตปลอดบุหรี่"** เวลามีงานศพ หลวงพ่อเดินดู พวกสูบบุหรี่พอเห็นหลวงพ่อเดิน แอบหลังทันที หลวงพ่อรู้แอบข้างหลัง เดินไปข้างหลัง จับมือ

"อะไรๆ"

"บุหรี่"

"วัดนี้เขาห้ามไม่ให้สูบุหรี่ดับทิ้งเสีย"

คราวหลังคนเขาเกรงใจ ไม่กล้าสูบบุหรี่ในวัด ในงานศพหรืองานอะไรก็ตาม เลยไม่ค่อยเห็นก้นบุหรี่ มายุโรป ก้นบุหรี่ทิ้งเพ่นพ่าน ในประเทศเยอรมัน ฝรั่งเศส สวิสเซอร์แลนด์ เป็นเมืองเจริญแต่ก้นบุหรี่มากจริงๆ ทิ้งเพ่นพ่านในอเมริกาก็เหมือนกันคนทิ้งก้นบุหรี่เพ่นพานสูบแล้วก็ทิ้ง ตรงไหน ที่สถานีรสบัส คนรอขึ้นรถบัส สูบบุหรี่ทิ้งไว้ตรงนั้น มากมายไม่ใช่เล็กน้อย พระสูบบุหรี่ไม่ได้ พวกเรานั่งอยู่ตรงนี้ ไม่สูบบุหรี่ก็ดีแล้ว ถ้าใครสูบถวายท่านมหาสุรศักดิ์เสียด้วย เอาไปถวายเลย บอกว่า

"ผมสูบมาหลายปีแล้ว ได้ฟังหลวงพ่อปัญญาเทศน์ ผมละอายใจเหลือเกิน ขอถวายด้วย"

กลับบ้านไม่มีบุหรี่ไป

ไปถึงบ้านโยมถามว่า *"ไปอเมริกาได้อะไรบ้าง"*

"ได้เลิกบุหรี่"

"เลิกอย่างไร" เขาถามเราก็เล่าให้ฟัง

มีคนๆ หนึ่ง เป็นด๊อกเตอร์สูบบุหรี่วันละ ๙๐ มวน มวนนี้เสร็จ จุดสูบๆ พี่ๆ น้องๆ บอกว่า "ไอ้นี่ จะตายกับโรคมะเร็ง" หลวงพ่อมาอเมริกาครั้งแรก ปี ๑๙๕๔ คุณพจน์ เป็นเอกอัครราชทูตเวลานั้น พบกับคนนั้น ถามว่าจะกลับเมืองไทยเมื่อไร บอกมา ตรงกับอาตมา แต่อาตมาจะไปรอที่ซานฟรานซิสโกขึ้นเรือบินที่นั้นพร้อมกัน กลับเมืองไทยเวลาจะขึ้นเรือบินที่เขาขายหนังสือ มีเล่มหนึ่งเขียนว่า "How to stop smoking" ผมอยากจะเลิกบุหรี่ ลองซื้อไปอ่านดู เอาซื้อก่อน พอซื้อเสร็จก็บอกว่า

"ถึงอ่านมันก็ทิ้งไม่ได้ แต่จะให้ทิ้งได้ต้องให้สัญญากับอาตมา"

"สัญญาอย่างไรครับ"

"อ่านหนังสืออยู่ ไม่สูบบุหรี่ อ่านไม่จบไม่สูบบุหรี่ ๒ ข้อ ตกลงไหม"

"ตกลงครับ"

ขึ้นนั่งเรือบิน หลวงพ่อนั่งชิดหน้าต่าง คุณคนนั้นนั่งข้างนอก อ่านหนังสือ อยากสูบบุหรี่เต็มแก่ก็สูบไม่ได้ เพราะคู่สัญญานั่งคุมอยู่ จะสูบยังไง ไม่กล้าสูบ ออกจากซานฟรานซิสโกถึงเกาะฮาวาย พัก ๔ วัน ก็ไปเที่ยวเดินดูกล้วยไม้ ชมบ้านชมเมือง หนังสือไม่จบ สูบไม่ได้ ๔ วันแล้ว จากฮาวายบินมาลงโตเกียว สถานทูตมารับหลวงพ่อจะพาไปพักสถานทูต สมัยนั้นหลวงพินิจอักษร เป็นเอกอัครราชทูต คนนั้น

บอกว่า "ไม่ต้องมาด้วยกันไปด้วยกัน" เลยไปนอนด้วยกันที่โรงแรมอิมพีเรียล โรงแรมใหญ่ แต่ความจริงที่ไปนอนโรงแรมชั้นเดียว แต่เขามีใหญ่ สูง หลายชั้น โรงแรมนี้มีชื่อเพราะแผ่นดินไหวใหญ่ในโตเกียว ไม่พัง จะพังได้อย่างไร โรงแรมชั้นเดียว ไปนอนที่นั้น ไม่ได้สูบบุหรี่ ๔ วัน ไม่ได้สูบเพราะอ่านหนังสือไม่จบ

ท่านไปฟิลิปปินส์ อาตมากลับกรุงเทพ ๒ เดือน เจอกันที่เชียงใหม่ ก็เลยถามแกว่า

"เป็นไง เจริญพร อ่านหนังสือจบหรือยัง"

"ยังไม่จบ แต่ผมเลิกแล้ว ไม่สูบบุหรี่แล้ว"

พอเลิกบุหรี่แล้ว สบาย ร่างกายแข็งแรง สุขภาพดี เพิ่งตายเมื่อปีกลายนี้เอง อายุคราวกับหลวงพ่อ แกตายอายุ ๘๖ ตายแล้วไปเผาที่วัดธาตุทอง คนนี้เลิกบุหรี่ได้เพราะได้สัญญา

กันแล้ว เลยเลิก

เยอะ คนที่เลิกบุหรี่ อาตมาพูดให้เลิกบุหรี่มาได้หลายคนแล้ว บ่อยๆ บางคนไม่ได้พบเฉพาะหน้า เทศน์วิทยุ เขียนจดหมายมาจากสัตหีบ บอกว่า *"แหม่ หลวงพ่อเทศน์ทางวิทยุ ผมฟังแล้วปลื้มใจ แต่ก่อนนี้ผมชอบยิงนกตกปลา เล่นการพนัน ชอบดื่มเหล้า เวลานี้ผมเลิกหมดเลยให้หลวงพ่อจำชื่อผมไว้ด้วย"* แล้วก็บอกชื่อมาบอกว่าเลิกสิ่งเหล่านี้หมด กลายเป็นพ่อบ้านที่ดี ครอบครัวเรียบร้อย ลูกเรียบร้อย พ่อแม่เป็นผู้นำของลูกในครอบครัว ถ้าพ่อแม่เดินตรง ลูกก็เดินตรง ถ้าพ่อแม่เดินคดไปคดมา ลูกก็เดินคดเหมือนพ่อแม่นั่นแหละ เป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้น พ่อกับแม่ต้องระวัง เพื่อไม่ให้ลูกสูบบุหรี่ เลิกสูบ

มีคนหนึ่งที่เชียงใหม่ ทำสวนส้ม สวนส้มมีชื่อมากชื่อว่า *"วังน้ำค้าง"* นายคนนี้สูบบุหรี่จัดสูบมาก เลิกเพราะอะไร มีลูกชาย พอลูกชายโตขึ้น ยังไม่ถึงวัยรุ่น สัก ๑๒-๑๓ ปี สูบบุหรี่ที่พ่อสูบ พ่อสูบยี่ห้อไหน ก็สูบยี่ห้อนั้นแหละ เลิกกินข้าวก็สูบ พ่อนั่งดู ก็ว่าท่าจะไม่ไหวแล้ว สูบบุหรี่อย่างพ่อแล้ว ทำอย่างไร เลิก ตัดสินใจเลิกเป็นตัวอย่าง ไม่พูดกับลูก แกเลิกเลย เลิกหลายวัน

วันหนึ่งพอทานข้าวเสร็จ ลูกชายถามว่า *"พ่อ หมู่นี้พ่อเปลี่ยนไปเยอะนะ"*

พ่อถามว่า *"เปลี่ยนไปอย่างไรละ"*

"พ่อไม่สูบบุหรี่มาหลายวันแล้วนะ"

"เออ มานั่ง" นั่งลงคุยกัน บอกว่า *"พ่อทำงานเหน็ดเหนื่อย ขับรถแทร็กเตอร์เอง ทำไร่*

ปลูกส้มเนื้อที่ตั้ง ๕๐๐ กว่าไร่ พ่อคิดๆ ว่า เมื่อลูกโตขึ้นพ่อสูบบุหรี่จัด พ่อจะเป็นมะเร็งปอด มะเร็งหลอดลมตายเสียก่อนไม่ทันได้เห็นความเติบโตของลูก เพราะคิดอย่างนี้พ่อเลยเลิกสูบบุหรี่" ไม่ได้ชวนให้ลูกเลิกสักนิดเลยสักนิดหน่อย แต่ว่าทีหลังลูกก็เลิกเหมือนกัน เพราะพ่อเลิกให้ดูเป็นตัวอย่าง เขาเลิกได้เพราะมีความคิดถูกต้องขึ้นในใจ เลิก สูบบุหรี่ เลิกสิ่งเป็นพิษเข้าร่างกาย

ร่างกายเราพ่อแม่ให้มามีค่าเหลือเกิน พ่อแม่รักเรา สงวนเราให้ร่างกายแข็งแรง ถ้าเราเป็นคนไม่มีโรคไม่เจ็บไม่ป่วย คนที่เราควรขอบคุณก่อนใครคือขอบคุณคุณพ่อคุณแม่ แล้วควรขอบคุณคุณแม่มากกว่าคุณพ่อ เพราะอะไร คุณแม่อุ้มท้อง เลี้ยงดูเราเอาใจใส่ต่อเรามา คุณพ่อก็ช่วยเช่นกัน แต่ว่าน้ำหนักอยู่ที่คุณแม่ เรา

ควรจะขอบคุณ เช่นวันเกิด ควรไปกราบคุณแม่ กราบคุณพ่อที่เกิดผมมาดีเรียบร้อย ให้ได้รับการศึกษามีตำแหน่งมีหน้าที่การงาน เราควรคิดอย่างนั้น ถ้าว่าคุณพ่อคุณแม่ไม่มีแล้ว พอถึงวันเกิด เราควรนั่งสงบจิตสงบใจ ระลึกถึงคุณงามความดีของคุณพ่อคุณแม่ แล้วมองดูตัวเราว่าเรานี้บกพร่องอะไรบ้าง ไม่เหมาะไม่ควรในชีวิตอย่างไรบ้าง อธิษฐานใจบูชาพระคุณของคุณพ่อคุณแม่ เลิกสิ่งเหล่านั้นเด็ดขาด ไม่กระทำต่อไป นี่แหละฉลองวันเกิดถูกต้อง ฉลองวันเกิดคุณพ่อคุณแม่ หรือฉลองวันเกิดของเราด้วย เลิกสิ่งเหลวไหล ตั้งใจประพฤติดีประพฤติชอบ ชีวิตมีค่ามีราคาขึ้นมา

เด็กน้อยๆ เห็นหลายคน ซื้อโคคา โคล่า แป๊ปซี่ ซื้อให้ลูกดื่ม หลวงพ่อเห็น เข้าไปถาม

"นี่คุณ ซื้ออะไรให้ลูกดื่ม"

"แป๊ปซี่ค่ะ โค้กค่ะ" ให้ลูกดื่ม นี่แหละ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ น้ำแป๊ปซี่ น้ำโคล่ามีพิษ มีของเสพติดอยู่ในนั้น ไม่ควรให้ลูกดื่ม ถ้าจะให้ดื่มควรให้ดื่มนม นมกล่อง เวลานี้นมเยอะแยะในเมืองไทย ให้ดื่มนม บ้านนี้เมืองนี้นมก็เยอะแยะ ไปให้ดื่มโค้กทำไม ให้ของไม่เป็นประโยชน์แก่เด็ก เป็นพิษทั้งนั้น ใส่ไปในร่างกายเกิดทุกข์เกิดโทษ เราไม่ควรดื่ม ดื่มนมสด ดื่มน้ำส้ม หรือน้ำบริสุทธิ์ น้ำชานี่ก็ได้ คอแห้งแล้วดื่มน้ำชาเสียหน่อยนะโยมนะ

อาตมาก็ไม่ค่อยชอบน้ำชาเท่าไหร่ กาแฟ น้ำชา น้ำอัดลม ไม่เอา ดื่มน้ำบริสุทธิ์ แต่นี่เขาเอาชาอ่อนๆ มาให้ก็ใช้ได้ ถ้าชาแก่ก็ไม่ไหวเช่นกัน ไม่เหมาะ เราต้องรักหน่อย ร่างกายนี้เพราะว่า

คุณแม่ให้มาเรียบร้อย หลวงพ่ออยู่มาอายุ ๘๗ ปีแล้ว ไม่เคยเจ็บไข้ขนาดล้มหมอนนอนเสื่อ เรียบร้อย วันนั้นไปตรวจทั้งร่างกาย หมอบอกว่า *"ปอดหลวงพ่อดี หัวใจก็ดี ใช้ได้ ๑๐๐ ปี ไม่เป็นไร"* อาตมายกมือไหว้ *"สาธุ ขอบคุณๆ คุณแม่คุณพ่อที่ให้ร่างกายเรามาแข็งแรง มีสุขภาพดี"* แล้วก็รักษามาด้วยดี ไม่ค่อยเอาอะไรใส่ ของมีพิษไม่เอาเข้าไป ยานัตถุ์ก็ไม่เป่าเข้าจมูก บางคนเป่า สูบบุหรี่ก็สูดควันพิษเข้าไป มันไปเป็นโทษแก่ปอด แก่หลอดลม

เมืองไทย ขออภัย พระผู้ใหญ่เสียชีวิตกับโรคมะเร็งในปอดหลายองค์ สูบบุหรี่จัด คนก็ชอบเอาบุหรี่ถวาย บุหรี่ยี่ห้อดีๆ นึกว่าจะได้อานิสงส์มาก นั่นแหละ ช่วยให้พระตายเร็วทั้งนั้น ของไม่ดีอย่าทำ พ่อแม่ไม่สูบ ลูกต้องไม่สูบ พ่อแม่ไม่ดื่ม

เหล้า ลูกต้องไม่ดื่มเหล้า พ่อแม่ไม่เหลวไหล ลูกก็ไม่เหลวไหล เรียบร้อย เลี้ยงลูกดี บางครอบครัวลูก ๑๐ คน ดีหมดเลย เลี้ยงลูกดี เจริญก้าวหน้า บางคนไม่ได้เรื่อง พ่อเป็นนักเลง ลูกก็เป็นนักเลง ถูกจับกุม ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น เราต้องคิดให้มากเรื่องเหล่านี้ อะไรที่ไม่ดีไม่งามเลิก

วันนี้วันสำคัญ วันเกิดของหลวงพ่อ ***"ชีวานันทะ"*** ชื่อ "นันทะ" เหมือนกัน หลวงพ่อชื่อ "ปัญญานันทะ" ท่านพระมหาสุรศักดิ์ "ชีวานันทะ" คุ้นเคยกันมานาน เราไม่รู้จะถวายอะไรแก่ท่าน ถวายของดีๆ คือถวายสิ่งไม่ดีที่อยู่ในตัวเรา ประมวลมาเขียนเป็นหนังสือ "ผมเคยประพฤติอย่างนั้น ประพฤติอย่างนี้ เวลานี้ผมจะถวายหลวงพ่อเนื่องในวันเกิดของหลวงพ่อให้หลวงพ่อจำผมไว้ว่า ผมไม่ใช่คนเก่า แต่เป็น

คนใหม่ เกิดใหม่ มีชีวิตใหม่ ชีวิตที่ปราศจากสิ่งเป็นพิษเป็นภัยแก่ร่างกาย” ท่านก็จะดีใจปลื้มใจ ให้อายุแก่ท่าน ให้วรรณะ ให้ความสุข ให้ความสบายแก่ท่าน เพราะเราทำถูกต้อง นี่เป็นเรื่องสำคัญที่ควรได้กระทำกัน

พระสงฆ์ที่มาจากเมืองไทย ใครเอาบุหรี่มาด้วย ขากลับอย่าเอาไป ทิ้งไว้ที่นี้ ถวายเสียด้วย อย่าสูบ หมากก็เลิกกินด้วย ทิ้งเสียด้วยฉันหมากไม่สวย ปากเลอะเทอะ พูดจา เทศน์ก็ไม่ชัด เพราะอมหมากไว้ ไม่อมหมาก ไม่อมเมี่ยง ปากต้องสะอาดเรียบร้อย พระพุทธเจ้าไม่ฉันหมาก ไม่สูบบุหรี่ มีชีวิตเรียบร้อย สุขภาพอนามัยดี แต่ว่าเมื่ออายุ ๘๐ ปี ท่านก็ป่วยเพราะว่าใช้สังขารร่างกาย เดินทางมาก อินเดียนี่อากาศทารุณโยม ร้อนที่สุด หน้าร้อน ร้อนจริงๆ

หน้าร้อนต้องปิดหน้าต่างทั้งหมด เปิดไม่ได้ ลมที่พัดมาร้อน ถ้าเราเอาผ้าชุบน้ำไปผึ่งไว้ที่หน้าต่างไม่ถึง ๑๐ นาที แห้งเกรียม ความร้อนถึงขนาดนั้นในบ้านที่อยู่ ถ้าเป็นหน้าร้อน ต้องเอาดินมาทำเป็นคันนาไว้หน่อยเอาน้ำใส่ เปิดพัดลมให้พัดเอาละอองน้ำ จะอยู่ได้ ร้อนจริงๆ ไปอินเดียแล้วนึกถึงพระพุทธเจ้า ท่านอยู่โคนไม้ สมัยก่อนป่าคงมากกว่าเดี๋ยวนี้ คงจะสบาย อย่างไรก็ตามเรียกว่าหนักพอควร พระองค์อยู่ได้ถึง ๘๐ ปีไม่ฟั่นไม่เฟือน เวลาที่จะนิพพานใครไปถามอะไรก็ตอบเรียบร้อยทุกอย่าง มีคำตอบที่อยากจะเอามาเล่าให้โยมฟังสักหน่อย พระอานนท์ เป็นผู้ดูแลพระพุทธเจ้า เรียกว่า เลขานุการ อยู่ใกล้พระพุทธเจ้า ช่วยเหลือพระพุทธเจ้าทุกอย่างเวลาพระพุทธเจ้าเจ็บหนักไปนั่งเฝ้าอยู่ใกล้ๆ

เอ เวลาน้อยเต็มทีแล้ว พระพุทธเจ้าจะนิพพาน จะหมดลมหายใจ นึกว่ามีปัญหาอะไรที่ควรถาม ต้องรีบถาม เดี๋ยวจะเสียใจภายหลัง ป้อนปัญหามากมายหลายข้อ ถามใหญ่เลย พระพุทธเจ้าตอบเรียบร้อย

มีข้อหนึ่งสำคัญมาก ถามว่า *"เมื่อพระองค์ยังดำรงชีวิตอยู่ ดำรงค์พระชนม์อยู่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เรียกว่าบริษัทของพระพุทธเจ้าเข้าเฝ้า ฟังธรรม เอาพระองค์เป็นที่พึ่งทางใจ ครั้นเมื่อพระองค์นิพพานแล้ว จะทรงตั้งใครให้เป็นตัวแทนพระองค์ต่อไป"* หมายความว่าเป็นทายาทสืบต่อ

พระพุทธเจ้าไม่ตั้งใคร เพราะว่าถ้าตั้งคนจะยุ่ง ในศาสนาตั้งคนเป็นตัวแทน ยุ่งมาก วุ่นวาย พระองค์ไม่ตั้งคน เพราะคนเปลี่ยนแปลงได้

คนเวลานั้นไม่ยุ่ง ๑๐๐ ปี ยุ่ง ๕๐๐ ปี ๑๐๐๐ ปี ยุ่ง ยิ่งเดี๋ยวนี้ ยุ่งกันใหญ่ คนมันยุ่ง ความยุ่งในโลกนี้ เพราะคนทั้งนั้น ไม่ใช่เรื่องอะไร โลกไม่ยุ่ง แต่คนนะยุ่ง พระองค์ไม่ตั้ง ตรัสเป็นบาลีว่า

โย โว อานนฺท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต, โส โว มมจฺจเยน สตฺถา

อานนท์เอ๋ย ธัมมะวินัย อันใดที่เราสอนแล้ว บอกแล้วแก่เธอทั้งหลาย ธัมมะวินัยนั่นแหละจะเป็นศาสดาแทนเราต่อไป

ในภาษาบาลีใช้คำว่า "สัตถา" แปลว่า spiritual guide เป็นผู้นำทางใจ คือธรรมวินัยเป็นผู้แทนพระองค์

เราในสมัยนี้ อยากจะฝากญาติโยมไว้ว่าเราจะต้องเอาพระธรรมของพระพุทธเจ้านั่นแหละมาเป็นที่พึ่ง เป็นหลักใจ เป็นดวงไฟส่องทาง

สำหรับให้เราเดินไปสะดวกสบาย ไม่ใช่เอาสิ่งอื่นๆ ไม่ถูก เอาธรรมะเป็นที่พึ่ง พระสงฆ์องค์เจ้าเราต้องช่วยกันประกาศธรรมะแก่ประชาชน สอนธรรมะให้คนเข้าใจ ให้รู้จักธรรมะถูกต้อง ไม่ใช่สอนให้เขว ให้ผิด ให้ออกนอกลู่นอกทาง อย่าตามใจชาวบ้านที่มาขอให้ทำอะไรๆ แล้วบอกว่า เกรงใจ ทำให้เขาหน่อย ส่งเสริมความโง่ ไม่เอา เราต้องให้ความฉลาด ใครมาวัดต้องสอนให้ฉลาด ถือหลักประจำใจว่า เราจะให้แต่สิ่งที่ถูกต้องแก่ประชาชน ถ้าประชาชนมาหาเราต้องให้แสงสว่าง อย่าให้ความมืด อย่าให้สิ่งที่ไม่ถูกต้อง อย่าทำอะไรที่ไม่ถูกต้องแก่ประชาชน ช่วยกันทุกวัดทุกวา สอนคนให้เข้าใจธรรมะ ให้ปฏิบัติธรรมะ พูดธรรมะ มาถึงพูดธรรมะ ให้คนได้รู้ได้เข้าใจ ถ้าหากว่าชาวพุทธเรานับถือ

พุทธศาสนาถูกต้อง ปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ชีวิตสงบ ครอบครัวเรียบร้อย สังคมมั่นคงเจริญก้าวหน้า

เดี๋ยวนี้ที่ยุ่งเพราะว่าเราไม่ค่อยได้ให้ธรรมะแก่ประชาชน ยังสอนกันน้อย ยังบอกกันน้อย ยังเตือนกันน้อย คนจึงยังไม่รู้ไม่เข้าใจและที่ร้ายคือไปทำเรื่องอื่นซึ่งไม่เกี่ยวกับธรรมะของพระพุทธเจ้า ทำให้คนเขวออกนอกลู่นอกทาง แสวงหาลาภเอามาสร้างวัตถุ แต่ว่าเป็นการส่งเสริมความโง่ของประชาชน เรื่องปัจจัยที่เอามาสร้าง หลวงพ่อถือมาก จะไม่เอาเงินจากความโง่ แต่จะเอาเงินให้คนฉลาด หลวงพ่อสอนคนอย่างเดียว อยู่วัดชลประทาน มา ๓๙ ปีแล้วมีแต่เรื่องสอนเท่านั้น สอน เทศน์ เรื่องอะไรไม่ถูกก็เทศน์ ไปตามสถานีวิทยุ โทรทัศน์ พิมพ์

เป็นหนังสือจำหน่ายจ่ายแจก อัดเทปแจก ล้วนแต่สอนให้คนฉลาด แล้วเขาเอาเงินมาให้เอง ไม่ต้องไปยุ่งเขา ไม่ต้องทอดผ้าป่าบ่อยๆ เขาเอามาให้เอง เช่นจะสร้างโรงเรียนในวัด โรงเรียนเด็กวันอาทิตย์ คนเอามาให้วันเสาร์ วันอาทิตย์เขาหยุดงาน เขาเอามาให้ เสาร์หนึ่งได้ สามแสนสี่แสน พอสร้างโรงพยาบาล วันเสาร์ได้ เจ็ดแสนก็มี แปดแสนก็มี ได้เรื่อย วันเสาร์วันอาทิตย์หลวงพ่อไม่ไปไหน นั่งรับเงิน ออกใบอนุโมทนาเอง คนอื่นเขียนให้เขาไม่ชอบ ต้องหลวงพ่อเขียนเขียนให้เขา ตั้งแต่ ๖ โมงเช้า เรื่อยไปถึง ๖ โมงเย็น กลางคืน นั่งเขียนใบอนุโมทนา เงินผ่านมือหลายล้าน สร้างโรงพยาบาลหมดไปเกือบ ๒๐๐ ล้าน เงินเหลือ เป็นทุนมูลนิธิส่งเสริมหมอบ้างพยาบาลบ้าง อบรมผู้ช่วยพยาบาลอะไรต่ออะไร

ให้ทุนแก่พระไปเรียนอินเดียไปทำปริญญาดอกเตอร์ สร้างโรงเรียนก็เงินเหลือก็ตั้งเป็นทุนสำหรับโรงเรียนวันอาทิตย์ ปีหนึ่งใช้ประมาณ ๒ แสนบาท ก็เอาดอกผลใช้ ไม่ลำบาก ไม่เดือดร้อน

จะทำอะไรก็บอกให้โยมทราบว่าจะสร้างสิ่งนั้น เพื่ออะไร พูดให้เขาเข้าใจ สร้างทำไม สร้างเพื่ออะไร เกิดประโยชน์อะไร คนรู้เขาก็เอามาให้ไม่ต้องไปแจกฎีกา มาเอง ไม่ต้องนัดทอดผ้าป่าเพราะคนมาให้ทุกวันเสาร์วันอาทิตย์ วันอาทิตย์คนมาวัดเต็มวัด มาฟังธรรม มาทำบุญกัน ได้สบายๆ ไม่ต้องพิมพ์พระขาย ไม่ต้องทำอะไรที่เขาทำกันทั่วไปในบ้านเมืองเรา เพราะว่าไม่ตั้งฐานให้ถูกต้อง ไม่เริ่มด้วยการสอนคนไปเริ่มอย่างอื่น เลยต้องลำบาก เหนื่อย เหนื่อย

ในการที่จะสร้างวัตถุ แต่หลวงพ่อไม่เหนื่อยเทศน์ ทั้งนั้น พอถึงวันอาทิตย์ เทศน์ เทศน์วิทยุ เทศน์ โทรทัศน์ ไปไหนก็ไปเทศน์ เทศน์ให้คนฉลาด ไป เห็นอะไรไม่ถูกต้อง สอนเลย คนไม่โกรธหรอก พระบางรูปบอกว่า "ไม่ได้ สอนอย่างเดียว เขา ไม่นิมนต์" เขายิ่งนิมนต์บ่อยเข้าไปอีก ถ้าไป เทศน์อย่างนั้น "โอ๋ สอนให้เราเข้าใจ วันหลัง นิมนต์อีกครับ" ไปเทศน์ เทศน์อย่างนั้น สอนเขา แนะนำเขา อะไรผิดก็ว่าผิด ไม่ถูกพระพุทธเจ้า ไม่ได้สอนอย่างนี้ ไม่มีใครโกรธ เขาชอบ เพราะ เราไปสอนเขา ไปบอกสิ่งผิด สิ่งถูกให้เขาเข้าใจ

เขาชอบ ไปอยู่เชียงใหม่ ก็ไปสอน อะไร มันไม่ถูก ก็ไม่ถูก โยมทำมานานก็ไม่ถูก ต้อง เปลี่ยน คนก็เปลี่ยนหันมาหาสิ่งถูกต้อง ทำอยู่ อย่างนั้น ไม่กลัวว่าใครจะโกรธ ใครจะเกลียด

แต่ว่า กลัวอย่างเดียวคนจะโง่ คนจะหลง จะเข้าใจผิด ผิดหลักการของพระพุทธเจ้า เลยต้องสอนให้เขาเข้าใจ เงินทองมาเอง ไม่ต้องเดือดร้อน คนเอามาให้ ทำอะไรก็บอกไป เขาก็เอามาให้ ไม่ต้องลำบาก ไม่ต้องไปเสกพระขาย นั่งขายพระวันหนึ่งก็ไม่ได้เท่าไหร่ ทำงานใหญ่ๆ สามวันสามคืน ห้าวันห้าคืน ทำไปทำมาเหลือเงินสองแสน โถ สองแสน หลวงพ่อหาวันเดียวก็ได้ ไม่ต้องทำอะไร ไม่ต้องทอดผ้าป่า ทำบุญโดยไม่ต้องจ่าย ได้ร้อยก็ได้ทั้งร้อย ทำบุญโดยมีดารามาร้องเพลง ต้องให้ค่าร้องเพลง เอาเงินที่โยมทำบุญไปให้ดารานักร้อง มีหนังมีละครก็ต้องจ่ายเงินทั้งนั้น ของหลวงพ่อไม่ต้องจ่าย

วัดชลประทานเปิดมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๓ ไม่เคยมีสนุกเลย ชาวบ้านว่า “*วัดนี้ไม่ไหว ไม่*

เห็นมีงานสนุก”

“อ๋อ วัดนี้ไม่มีนโยบายสนุก มีแต่เรื่องสะอาด สว่าง สงบ” ให้เขาเข้าใจกัน มีงานสนุกสนาน เถิดเทิง ต้นไม้ปลูกสวยๆ คนเหยียบหมด วัดสกปรก ได้ไม่คุ้ม หลวงพ่อไม่เอา แต่ว่าถ้าต้องการอะไรก็บอก คนก็เอามาให้ นี่กำลังสร้างวัดปัญญานันทารามต้องซื้อที่ บอกว่าจะซื้อที่ คนก็เอามาให้ ที่ ๑๒ ไร่ เงิน ๑๐ ล้าน ๖ เดือนได้เงินแล้ว คนเอามาให้ไปทำนิติกรรมโอนโฉนด เรียบร้อย มีอีกรายหนึ่ง เนื้อที่ ๘ ไร่ ขอ ๔ ล้าน เอาเลยโยม ให้ไปเลย กำลังสร้างศาลาใหญ่ ชั้นล่างเป็นห้องประชุมใหญ่ อบรมเด็ก อบรมพระ อบรมชาวบ้าน ชั้น ๒ เป็นห้องสมุด ที่ศึกษาเล่าเรียน ชั้น ๓ เป็นที่อยู่อาศัย ให้พระดูแล แต่เงินอยู่กับหลวงพ่อ จ่ายเงิน ๒๓ ล้าน

มีเงินแล้ว ไม่เดือดร้อน ถ้ายังไม่มีเงินหลวงพ่อไม่ลงมือ ลงมือก็ต้องมีอย่างน้อย ๕๐ เปอร์เซ็นต์ โยมก็ว่า เอาจริงแล้ว มาช่วยกัน ทำอย่างนั้นไม่เดือดร้อน เพราะถือหลักว่าให้ความสว่างแก่เขาๆ ก็ตอบแทนเราด้วยความสะดวกสบาย ถ้าเราให้ความมืดกับเขาๆ เดินมืดหลับตาไปไม่รู้จะไปทางไหน ต้องคลำ เราต้องช่วยกันให้ความสว่าง อะไรที่เคยทำกันมาก่อน ถ้าไม่ถูกต้อง เลิก เปลี่ยนแนวใหม่ พระพุทธเจ้ายังเปลี่ยนเลย ไปบำเพ็ญความเพียร อดข้าวอดน้ำผอมเหลือแต่หนังหุ้มกระดูกไม่ได้ความ เลิกเปลี่ยนใหม่ จนได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เราทั้งหลายเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าก็ควรจะได้ประพฤติในทางที่ถูกที่ชอบที่เหมาะที่ควร

วันนี้ หลวงพ่อสบายใจมาก คือสบายใจกับท่านสุรศักดิ์ว่าท่านมาทำความดี ทำความเจริญแล้วก็เห็นผล ญาติโยมมากันมากมาย **ความดีอยู่ที่ไหน ที่นั่นเจริญ คนดีอยู่ที่ไหนที่นั่นเจริญ เราเลยต้องทำดีด้วยตนชักชวนคนอื่นให้ทำดี สนับสนุนคนทำดีให้มีกำลังใจทำดีต่อไป นี่แหละเรียกว่าส่งเสริมพระศาสนา** ตัวศาสนาคือตัวธรรมะ เราต้องส่งเสริมสิ่งที่เรียกว่าธรรมะให้คนได้เกิดปัญญา เกิดความรู้ความเข้าใจ หลวงพ่อชีของเราทำมาตลอดเวลาเขียนๆๆๆ ไม่ขี้เกียจ เขียนเรื่อยไป เรื่องอื่นมอบญาติโยม ให้ไปช่วยกันหาเงินสร้างวัด ท่านนั่งเขียนหนังสือ ให้ชาวบ้านอ่าน เกิดปัญญาเกิดความรู้ เราก็มาช่วยกัน ผลปรากฏอย่างที่เห็นกันอยู่นี้

อายุ ๗๒ ปีของท่านเป็น ๗๒ ปีของการทำดีมีประโยชน์ คือทำดีมาตั้งแต่เด็ก ทำมาเรื่อยๆ จนกระทั่งบัดนี้ ผลปรากฏที่เป็นวัตถุก็มี เป็นคุณธรรมก็มี เราทั้งหลายได้เห็นแล้ว เมื่อเห็นว่า ท่านเดินในทางดี เราก็เดินตามท่านไป อย่าออกนอกทาง ขับรถไปตามเลน ไม่เกิดอุบัติเหตุ แต่ถ้าเดี๋ยวแวบไปเดี๋ยวแวบมา เดี๋ยวก็โครมเข้า รถบรรทุกเล่นงานเอา เพราะฉะนั้นเราต้องเดินให้ถูก ท่านเดินทางไหน เราเดินตามไป มีอะไรก็มาปรึกษาท่าน ท่านก็แนะนำไปในทางที่ถูกที่ชอบ ที่ถูกที่ควร เราก็รับเอาสิ่งนั้นไปปฏิบัติ แก้ไขตัวเราให้ดีขึ้น

ชีวิตเป็นของน้อย ของสั้น เราไม่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับชีวิตของเรา วันนี้เราอยู่ พรุ่งนี้ก็ไม่แน่ จะเป็นอะไรก็ไม่รู้เพราะชีวิตไม่เที่ยง มี

ความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เราจึงควรจะได้เตือนตัวเอง ถามตัวเองอยู่บ่อยๆ เช้าขึ้นไปดูกระจก อย่าเอาแต่แต่งหน้าแต่งตา ดูแล้วก็ถาม ถามคนในกระจก ชี้หน้าก็ได้ ไม่ว่าอะไร **“แกรู้ไหม แกเกิดมาทำไม แกมีชีวิตอยู่เพื่ออะไร สิ่งทีดี่ที่สุดที่แกควรทำในวินาทีนี้นาทีนี้ ชั่วโมงนี้ ในวันนี้คืออะไร แกทำสิ่งนี้อยู่หรือเปล่า”** ถาม หาคำตอบให้ถูกต้อง ถ้าถามแล้วตอบถูกต้อง ชีวิตก็เจริญ ถ้าตอบว่าเกิดมาเพื่อกิน กินใหญ่เลย เกิดมาเพื่อเล่นเกิดมาเพื่อความสนุกสนานเฮฮา ชีวิตไม่มีค่าไม่มีราคา เกิดมาสนุก ตายแล้วไม่ได้เรื่องอะไร **เราเกิดมาเพื่อทำหน้าที่ หน้าที่คือตัวธรรมะนั่นเอง** ธรรมะแปลว่าหน้าที่ เรามีหน้าที่อะไรหน้าที่ของความเป็นคน เป็นคนให้ถูกต้อง เป็น

สามีให้ถูกต้อง เป็นภรรยาให้ถูกต้อง เป็นพ่อให้ถูกต้อง เป็นแม่ให้ถูกต้อง เป็นครูให้ถูกต้อง เป็นพระให้ถูกต้อง เป็นอุบาสกอุบาสิกาให้ถูกต้อง เรายืนตรงไหน ยืนให้ถูกต้อง นั่งตรงไหนนั่งให้ถูกต้อง มีอะไรจะต้องทำ ทำให้ถูกต้อง อย่าให้ต้องตีตัวเอง อย่าต้องให้ไปนั่งด่าตัวเองว่า "แกทำอย่างนี้ทำไม" อย่างนั้นไม่ถูกต้อง ไม่ต้องคิดอย่างนั้น ให้ตัวเองมองดูตัวเองแล้วชื่นใจ สบายใจ สบายใจว่าเราเกิดมาเพื่อความดี อยู่เพื่อความดี เราได้ทำหน้าที่ทุกสิ่งทุกอย่างเรียบร้อยทุกประการ แม้จะตายคืนนี้ก็ไม่ต้องตกใจ เพราะเรามีความดีเป็นเสบียงสำหรับรักษาชีวิตต่อไป แล้วอย่าทำคนเดียว มีเพื่อนชวนเพื่อนทำความดีด้วย เป็นนายจ้างชวนลูกน้องทำความดี พบใครก็พูดกันแต่เรื่องทำ

ความดี สร้างความดีให้เป็นความสุขแก่ตน แก่ท่าน แก่ครอบครัว ตลอดจนถึงประเทศชาติ

เราเกิดมาอยู่ในโลกนี้ไม่เท่าไรก็จะตาย เกิดมาก็ไม่มีอะไรมา ตายไปก็ไม่ได้เอาอะไรไป แต่ว่าเรามีหน้าที่ว่า เมื่ออยู่ในโลกนี้ เราควรจะคิดอะไร พูดอะไร ทำอะไร คบหาสมาคมกับใคร ให้เป็นการถูกต้อง จงทำแต่สิ่งถูกต้อง แล้วพี่น้องทั้งหลายจะเป็นคนมีชีวิตถูกต้อง เป็นสัมมาทิฏฐิ มีคุณธรรมประจำใจ ธรรมะย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม ตรงกันข้าม ถ้าเราไม่ประพฤติธรรม ธรรมะทำลายเรา ทำให้เราเกิดความทุกข์ ความเดือดร้อน เราจะต้องคิดต้องนึกอยู่ตลอดเวลา

ตื่นเช้า อธิษฐาน วันนี้ข้าพเจ้าจะมีชีวิตอยู่เพื่อหน้าที่เพื่องาน เพื่อทำตนให้

เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เรื่องตัวไม่ต้องคิด ทำดีกับผู้อื่นแล้วดีกลับมาหาเรา เราต้องคิดว่าเราจะอยู่เพื่อให้ผู้อื่นอยู่ด้วย ให้เรามีสุข ให้คนอื่นสุขด้วย เรามีความสบาย ให้คนอื่นสบายด้วย ให้คิดอย่างนั้น แล้วให้มีสติมีปัญญา กำหนดความคิด การพูด การกระทำ การคบหาสมาคม ให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ชอบอยู่เสมอ ชีวิตของท่านก็จะเรียบร้อยด้วยการคิดดี พูดดี ทำดี คบคนดี ไปสู่สถานที่ดีๆ ของท่านทั้งหลาย

ดังได้แสดงมา นาฬิกานี้ช้าไปชั่วโมงหนึ่งก็เห็นว่าพอสมควรแก่เวลาแล้ว ขอยุติไว้แต่เพียงนี้ ในที่สุดนี้ไม่ต้องอวยพร เพราะสิ่งที่บอกให้เป็นพรในตัวแล้ว ขอให้ทุกคนได้คิดเรื่องดี พูดเรื่องดี ทำเรื่องดี คบคนดี ไปสู่ที่ดีๆ จงทั่วกันทุกท่านทุกคนเทอญ

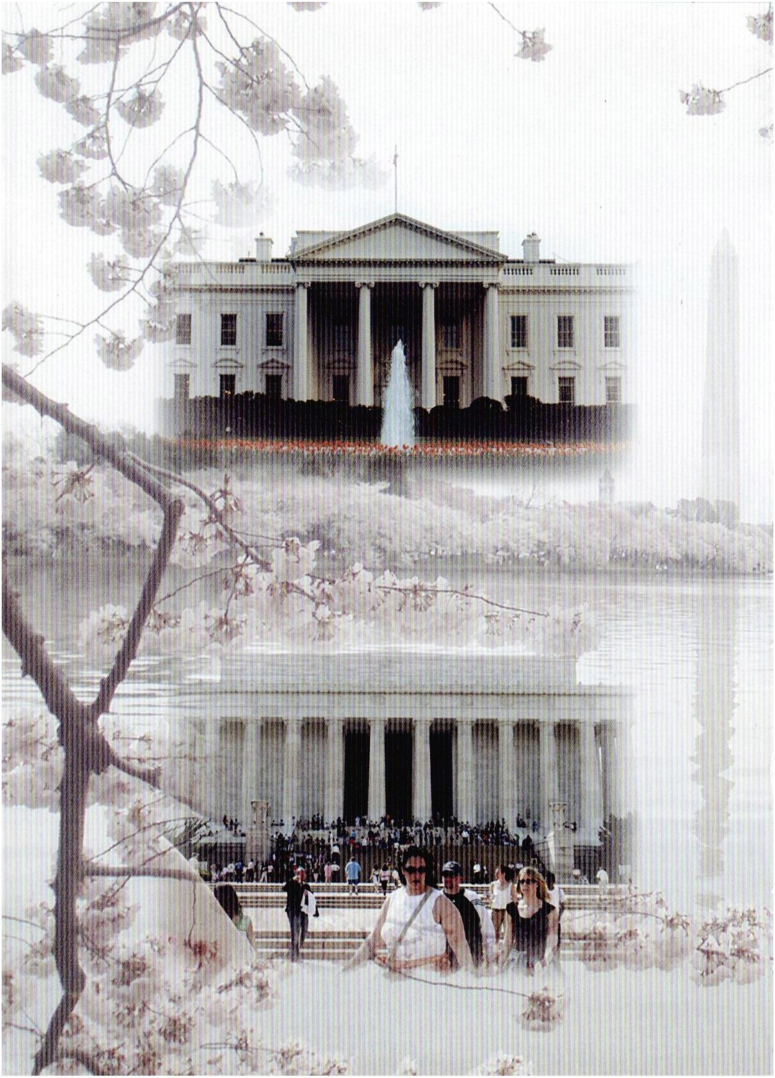

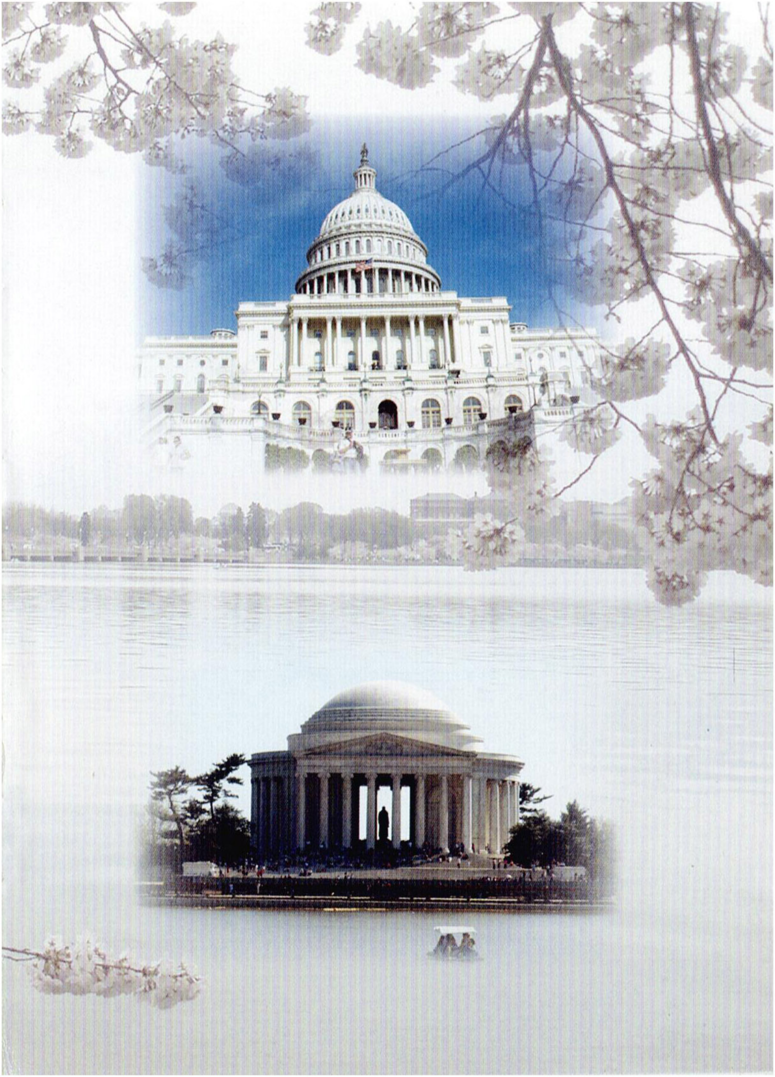

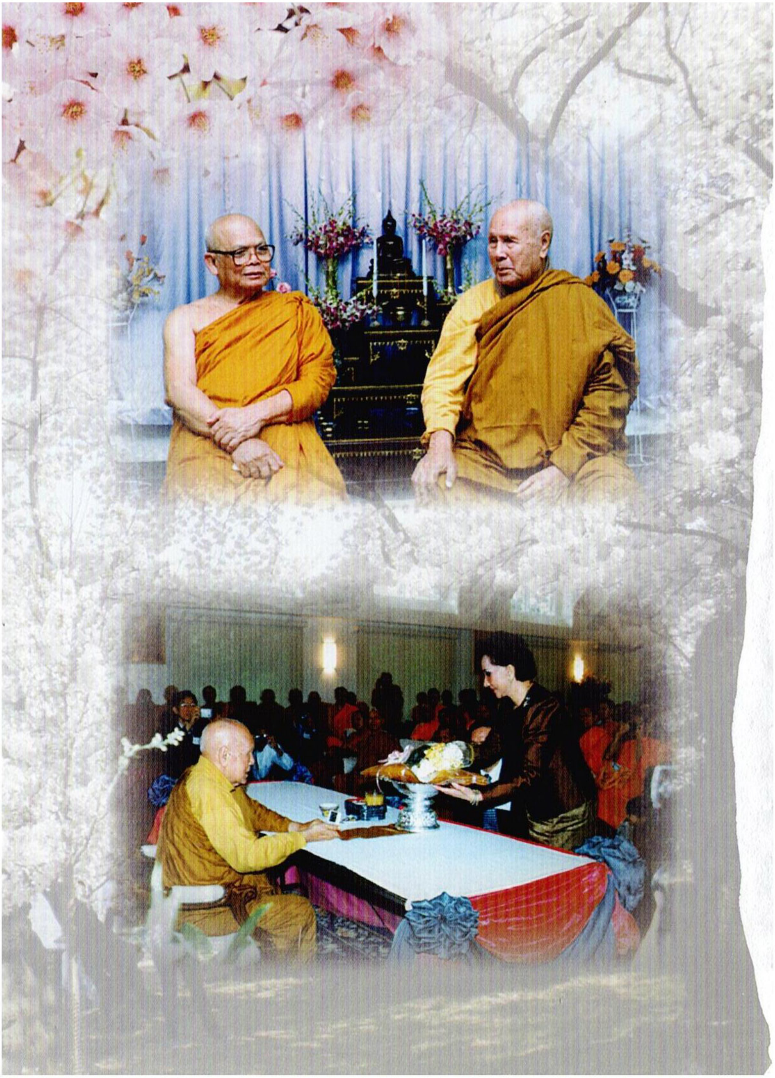

อนุโมทนา ๗๒ ปี หลวงตาชี
ณ วัดไทยกรุงวอชิงตัน, ดี.ซี.
สหรัฐอเมริกา

ญาติโยมที่รักทั้งหลาย โยมนี่อดทนดี นั่งนานแล้วไม่กลับบ้านสักที เพราะเรามาประพฤติธรรม ประพฤติความอดทน ความเพียร ความเสียสละ สร้างเสริมปัญญาให้เกิดขึ้นในจิตใจ นานๆ ปี มาทำกันอย่างนี้สักครั้งหนึ่ง ทำให้เราได้รับอะไรใหม่ๆ แต่ว่ารับแล้วอย่าทิ้งไว้ที่นี่นะ โยมเอาไปด้วย พาไปบ้าน พาไปไว้ดูไว้ชม ว่างๆ ก็เอามาดูเสียหน่อย เอามาคิดเสียหน่อย *"เออ ท่านว่าอย่างไร ท่านสอนเราอย่างไร สิ่งที่ท่านว่ามีอยู่ในตัวเราหรือเปล่า"*

ถ้าเห็นว่าอะไรมีอยู่ แต่ไม่ค่อยให้ประโยชน์ เลิกเสียเลย ส่วนใดมีประโยชน์ ก็เก็บไว้ต่อไป อันนี้ช่วยให้เราทั้งหลายดีขึ้น เราจะดี จะชั่ว จะเสื่อม จะเจริญ อยู่ที่เรากระทำทั้งนั้น เพราะฉะนั้น คิดทำแต่เรื่องดีเรื่องงาม พูดเรื่องดีเรื่องงาม *พร ๕ อย่าง คิดเรื่องดี พูดเรื่องดี ทำเรื่องดี คบคนดี ไปสู่ที่ดีๆ*

ที่ดีๆ ที่ไหนบ้าง มาวัด ดี ที่อื่นอย่าไป คลับไม่ต้องไป ผับไม่ต้องเข้า บ่อนการพนันก็ไม่ต้องไป เพราะที่มันเสื่อม จะไปไหนคิดก่อนว่าดีหรือชั่ว เสื่อมหรือเจริญ สุขหรือทุกข์ ให้อะไรแก่เรา ถ้าเห็นว่าให้สิ่งไม่ถูกต้อง ไม่ไป ลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าจะไม่ไป เพราะลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าจะอยู่อย่างผู้ชนะ ไม่ใช่อยู่อย่างผู้แพ้ อยู่อย่างคนก้าวหน้าในทางที่ถูกที่ชอบ

ไม่ใช่อยู่อย่างคนล้าหลัง อยู่เพื่อความเจริญ ไม่ใช่อยู่เพื่อความเสื่อม ให้เราคิดในใจไว้อย่างนั้น แล้วก็ถือหลักว่า พิจารณาตัวเอง ตักเตือนตัวเอง แก้ไขตัวเอง

พิจารณาตัวเองให้รู้จักตัวเอง คนเราจะรู้จะเรียนอะไรมากสักเท่าไรก็ตามแต่ยังไม่รู้จักตัวเอง เอาตัวไม่รอด ให้ได้ปริญญาเอก เป็นด๊อกเตอร์ ก็ยังเอาตัวไม่รอด ด๊อกเตอร์เมืองไทยยิงตัวตายหลายคน เอาไปเผาที่วัด ๒ คน วันเผาไม่อยู่ ถ้าอยู่จะเทศน์ให้จั๋งหนับไปเลย เพราะว่ามีตัวอย่าง ตัวอย่างนอนอยู่ในโลงแล้ว แต่วันนั้นไม่อยู่ ไม่ได้เทศน์ ทำไมฆ่าตัวตายเพราะไม่มีปัญญาสำหรับพิจารณาตัวเอง ตักเตือนตัวเอง แก้ไขตัวเอง จนปัญญา จนตรอก เรียกว่า "จนตรอก" ไปไม่ได้แล้ว ทางมันมีแต่ไม่ไป

ยืนอยู่ตรงนั้น ต้องไปให้ได้ อุปสรรคมีฝ่าเข้าไป ฟันเข้าไป อย่ากลัว เป็นไทยต้องร้องเพลง *"เดิน"* ไว้

"เดิน เดิน เดิน

ถ้าเราหวังจะก้าวหน้าเราต้องพากันเดิน

เดิน เดิน เดิน...

พบเสือเราจะสู้ พบศัตรูเราจะฆ่า

พบอะไรขวางหน้า เราจะฝ่าฟันไป

เดิน เดิน เดิน..."

เพลงหลวงวิจิตรวาทการดีมาก น่าจะเอามาร้องบ่อยๆ แต่ว่าถ้าเพลงนี้ดังทางสถานีวิทยุเมื่อไร รถถังเต็มเมืองทุกที ปฏิวัติแล้ว ถ้าเพลง "ตื่นเถิดชาวไทย" เอาแล้ว รถถังเต็มเมือง ความจริงเอามาเปิดให้คนฟังบ่อยๆ สมัยนั้นสมัยท่านจอมพล ป. ปลุกใจคน ท่านให้หลวงวิจิตร แต่งบทละคร "พ่อขุนรามคำแหง"

"ราชมนู" "มหาเทวี" ดีๆ ทั้งนั้น แต่งเพลงเด็กร้องได้ทั้งประเทศ เดี๋ยวนี้เด็กร้องเพลงอะไรก็ไม่รู้ "เธอจ๊ะ เธอจ๋า" ไม่ได้เรื่องอะไร สมัยก่อนเด็กร้องเพลง "เดิน" เพลง **"ตื่นเถิดชาวไทย"** เพลง**"ไก่แก้ว"**

"ไก่แก้วขานขันแสงจันทร์สิ้นแสง
ท้องฟ้าสีแดงพระอาทิตย์เริ่มฉาย
ตื่นเถิดไทยเราอย่าง่วงเหงาหลับสบาย
การงานมากหลายเราต้องรีบลุกขึ้นทำ..."

ปลุกให้ตื่นทั้งนั้น เดี๋ยวนี้หลับ ไม่ตื่น ไม่สมชื่อกับเป็นพุทธบริษัทๆ ต้องเป็นผู้รู้ ต้องเป็นผู้ตื่น ต้องเป็นผู้เบิกบานแจ่มใสในพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และต้องมองดูตัวเอง พิจารณาตัวเอง ตักเตือนตัวเอง ถ้าเห็นว่าไม่ดีก็เตือนว่า *"เอ๊ เธอเกิดมาไม่ใช่เพื่ออย่างนี้ เธอ*

เกิดมาเพื่อความดี เพื่อความเจริญ เพื่อความก้าวหน้า ไม่ใช่เกิดมาเพื่อเป็นอย่างนี้” แล้วแก้ไข อะไรไม่ดี ไม่งาม แก้เสีย แก้ให้ดี ให้ถูก ให้เจริญ ให้ก้าวหน้า อย่าอยู่แบบซ้ำซากอย่างชนิดที่เรียกว่าไม่ก้าวหน้า ไปไม่รอด เดี๋ยวนี้โลกเขาตื่น เราต้องตื่น โลกก้าวหน้า เราต้องก้าวหน้า ต้องทำดีแข่งกัน คนอื่นทำดีได้ ฉันต้องทำดีได้ ไม่ยอมแพ้ใคร ทำให้ดี ให้ถูกให้ชอบช่วยกันอย่างนั้น

แล้วช่วยกันเตือนกันในหมู่พวกเรากันเอง พบปะกันก็ไถ่ตามกัน *“เป็นไง หมู่นี้เป็นอย่างไง ยังไปที่นั่นกันอยู่หรือเปล่า ได้เลิกแล้วยัง ได้อะไรบ้างจากที่เหล่านั้น”* คอยเตือน คอยสะกิด คอยบอกกันไว้ให้เกิดสำนึกความรู้สึกตัวจะได้เปลี่ยนชีวิตจิตใจเข้าหาความถูกต้อง ในครอบครัว

ก็ต้องเตือนกัน สามีก้าวพลาด ภรรยาต้องเตือน ภรรยาก้าวผิด สามีต้องเตือน ลูกก็ต้องสอน ต้องเตือน ลูกคนไทยเสียอย่าง พูดไทยไม่ค่อยได้ เพราะอะไร เพราะพ่อแม่ไม่พยายามพูดไทยกับลูก ชอบพูดฝรั่งผิดๆ ถูกๆ เวลาลูกไปเรียนหนังสือกลับมา What do you speak mother พูดไม่ถูกไวยากรณ์ ต่อไปอย่าพูดอังกฤษกับลูก เข้าบ้านต้องพูดไทย บ้านนี้บ้านไทยพูดภาษาไทย มีอะไรทุกอย่างแบบไทย ให้ลูกกราบไหว้ นั่งลงกราบคุณพ่อคุณแม่ ให้ทำอย่างนั้น มีหนูอะไรไปประกวดนางสาวไทยคนหลังนะไม่ใช่แม่ปุ๋ยที่ได้นางงามจักรวาลพูดไม่ค่อยคล่อง แต่ว่าคนหลังพูดเก่ง เพราะอะไร เพราะว่าอยู่ในบ้านพูดไทย พอเข้าบ้าน พูดไทยพูดกับคุณพ่อคุณแม่ๆ ก็พูดกับลูก ยืนให้แข็งไว้

พูดไทยให้แข็งไว้ ถ้าออกนอกบ้านตามใจ ไม่ต้องกลัวว่าลูกจะพูดภาษาอเมริกาไม่ได้ เพราะไปโรงเรียน ก็พูดได้ แต่กลับบ้านพูดไทยไว้ ไม่ต้องไปจ้างครูจากเมืองไทยมาสอน มาหรือยัง ชิคาโก้มาแล้ว ๓ คน มาสอน พ่อแม่สอนทุกวัน พูดไทยกับลูก พูดได้วันยังค่ำ *ลูกจีนพูดจีนได้ ลูกญวนพูดญวนได้ ลูกแขกอินเดียพูดภาษาอินเดียได้ ลูกไทยพูดไม่ได้ มันเจ็บใจนัก* ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น เราต้องพูดภาษาไทยกับลูก ชวนพูดภาษาไทย ให้เรียนหนังสือไทยให้อ่านออกเขียนได้ ชาติอื่นเขาสอนให้พูด อยู่ในบ้านต้องให้พูดภาษาของมารดาของบิดา ภาษาฝรั่งไม่ต้องกลัวเขาพูดได้เอง เขาไปโรงเรียน เขาพูดได้ มาถึงบ้านต้องพูดไทย มาถึงบ้านต้องสวัสดีคุณแม่สวัสดีคุณพ่อ พ่อแม่ก็ “เป็นไงลูกวันนี้ เรียน

หนังสือเป็นไง ครูตีบ้างไหม”

เมืองนี้เขาไม่ตี ผิดกฎหมาย ลูกคนลาวแม่ตี โทรศัพท์ไปบอกตำรวจให้มาจับคุณแม่ อ้าวมาจับก็ถาม จับทำไม “เฆี่ยนลูก” ไปกันหมด คนลาวหมู่นั้นมีกี่คนไปกันหมด เต็มโรงพัก ถามว่าจับทำไม *“จับเพราะเฆี่ยนลูก” “ลูกของฉันเกิดมาเฆี่ยนไม่ได้ ตีไม่ได้ แล้วจะเลี้ยงได้อย่างไร”* สุดท้ายปล่อย ไม่ลงโทษ ครูสอน สอนว่าถ้าคุณแม่ตี บอกตำรวจนะ เด็กก็เชื่อครู โทรศัพท์เรียกตำรวจมาจับคุณแม่ไปเลย ไม่ได้การ พ่อแม่ก็ต้องตี *“รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี”* รักวัวต้องผูกไว้ไม่ให้ไปกินของคนอื่น รักลูกก็ต้องตีบ้าง ไม่ใช่ตีด้วยไม้เรียว ตีด้วยการพูด การสอนการแนะนำพร่ำเตือน

เมื่อวานนี้ โยมคนหนึ่งมา มาหรือเปล่าวันนี้ ว่า "ในวันผมแต่งงาน ไม่รู้ใครอุตริส่งหนังสือมาให้ ในห่อนั้นมีหนังสือ "*รักลูกให้ถูกทาง*" ยังไม่มีลูก เพิ่งแต่ง "แต่ว่าผมอ่านแล้วเข้าใจ แม่อ่านเข้าใจ ผมเลี้ยงลูกตามแบบหนังสือ *รักลูกให้ถูกทาง*ของหลวงพ่อปัญญา" ว่าอย่างนั้นแล้วลูกดีทุกคน เดี๋ยวนี้ลูกโตแล้ว แต่ดีทุกคนแล้วพยายามให้คนอื่นอ่านหนังสือเล่มนี้ เพราะในนั้นบอกไว้หมดว่าควรจะเลี้ยงอย่างไร ควรสอนลูกอย่างไร หลายอย่าง ตั้ง ๓๐ บท หลวงพ่อเขียนไปอ่านสถานีวิทยุ ๑๕ นาที อยู่เชียงใหม่เขียนได้ ๓๐ บทเลยเลิกไป พิมพ์หลายหนแล้วหนังสือนี้พิมพ์แจกงานศพ งานนั่น งานนี่ คนเอาไปพิมพ์แจกกัน มีแม่หลายคนว่า "แหม่ ดิฉันเลี้ยงลูกตามหนังสือของท่าน *รักลูกให้ถูกทาง*

ลูกเรียบร้อย” คนไหนไม่ได้อ่าน ลูกไม่เรียบร้อย เลี้ยงไม่เป็นไม่มีเทคนิคในการเลี้ยงลูก เทปมี แต่ไม่ได้เอามา หนังสือ ฝ่ายนิทรรศการมีหรือ เปล่า แล้วกันโฆษณาแล้วไม่มีหนังสือ ไม่เป็นไร คราวหน้าจะส่งมาไว้ที่นี้ ใครต้องการก็มาเอา ซื้อนะ ไม่ใช่ให้เปล่า หนังสือมีค่าต้องซื้อ ถ้าแจก เปล่า เอาทุกคน เคยพิมพ์หนังสือแจก พิมพ์ *“พุทธประวัติคำถามคำตอบ”* พิมพ์ที่ละแสน แจก ไปเมืองชล ท่านขุน คนแก่ๆ พ่อค้าบอกว่า ท่านทำอย่างนี้ไม่ได้ ให้ขาย.....

“รักลูกให้ถูกทาง” ดีมาก เขียนให้คน รักลูกให้ถูก แนะวิธี เขามาบอกว่า “หลวงพ่อ ไม่มีลูกทำไมเขียนหนังสือสอนลูกได้” “เอ้า ไม่ ต้องมีก็ได้” ไม่มีลูกก็สอนคนให้เลี้ยงลูกได้ ไม่ เป็นไรคนเอาไปอ่าน ไม่ได้เอามาเพราะหนังสือ

หิ้วหนัก หลวงพ่อไม่ชอบหนัก ชอบหิ้วกระเป๋าเล็กๆ ขึ้นเรือบินสะดวก ไม่ลำบาก พระเขาไปเขาเอามา ส่งมาไว้ที่*วัดพุทธธรรม ชิคาโก้* ที่นั้นมีหนังสือ มีเทป แจกจ่าย ถ่ายเทปส่งไปตามสถานที่ต่างๆ ทั่วอเมริกา เอาไว้เปิดฟัง วันไหนกลุ้มใจก็เปิดเทปฟัง ฟังด้วยความตั้งใจ สามีภรรยามองดูหน้ากันแล้วบึ้งตึง เปิดเทปดีกว่า ฟังๆ ไปก็เดี๋ยวยิ้มกันได้

"..เราเกิดมาต้องร่าเริงเข้าไว้
จะบูดบึ้งทำไมไม่สดชื่น
หัวเราะเป็นเล่นหรือจริงยิ่งครึกครื้น
อายุยืนหมื่นปี ดีไหมล่ะ
ดอกเอ๋ยเจ้าดอกบานชื่น
ใครอยากอายุยืนต้องรื่นเริงเอย.......
(ยิ้มเถิด โดยครูเทพ)

ถ้ารื่นเริงแล้วอายุยืน ถ้านั่งหน้างอ อายุสั้นอย่าเป็นคนอายุสั้น มีแหม่มคนหนึ่งจะเล่าให้ฟัง ยังไม่หมดเวลา แหม่มเป็นคนฝรั่งเศสทำงานกับสำนักงานยูเนสโก อยู่ปารีส แกเดินทางรอบโลกตามคำสั่งของยูเนสโก รอบแรกไม่มีอะไร พอรอบสองแกเห็นว่าความแปลก คือคนไม่ค่อยยิ้ม *ยุโรป*ชนะสงคราม ไม่ยิ้ม *อเมริกา*ชนะประเทศใหญ่ ร่ำรวยเงินทอง คนอเมริกันไม่ยิ้ม คิดแต่เรื่องดอลล่าร์ ดอลล่าร์ อยู่ตลอดเวลา เลยยิ้มไม่ออก ไป*ญี่ปุ่น* แน่นอนยิ้มไม่ไหวลูกระเบิดปรมาณูตกเมืองฮิโรชิมา ยิ้มไม่ออกไม่ยิ้ม *เมืองจีน* พลอยชนะกับเขาด้วย แต่คนจีนยิ้มไม่ออกเพราะงิ้วแดง งิ้วขาว ทำท่าจะปะบู๊กันต่อไป เลยยิ้มไม่ออก ไป*อินเดีย* คนก็ไม่ยิ้มยิ้มไม่ออกลำบาก พอมาถึงเมือง*ไทย* โอ้ เมือง

ไทย นี่แปลก คนเข็ญบันไดเรือบิน สมัยก่อน ไม่มีงวงช้างขึ้นลง คนเข็ญบันไดพอสบตาแหม่ม ก็ยิ้ม ตม. ก็ยิ้ม ศุลกากรก็ยิ้ม คนขับแท๊กซี่เห็น แหม่มก็ยิ้ม ยิ้มเพื่อจะเอาสตางค์เขาไม่ใช่เรื่อง อะไร แกประหลาดใจ เอ๊ เมืองไทยมีแต่คนยิ้ม ทั้งนั้น ไม่ว่าไปไหน พบใคร สบตาใครก็ยิ้มทั้งนั้น หลวงพ่อเดินทางไปไหนเจอใครก็ยิ้ม เขาหลบหน้า สงสัยว่ามายิ้มกับกูทำไม เราชอบยิ้มอยู่แล้ว หลวงพ่อยิ้ม บางทีเมินหน้าหนี ฝรั่งทั่วไป ไม่ยิ้ม แต่ไปเมืองไทยพบ ยิ้ม แกเลยอยากคิดค้นว่า คนไทยยิ้มเพราะอะไร เที่ยวไปตามวัด เข้าไป วัด เป็นคาทอลิกเมื่อก่อน ไปตามวัด ไปเห็น พระพุทธรูป ดูหลวงพ่อ นั่งยิ้ม ยิ่งหลวงพ่อสมัย สุโขทัย ยิ้มน่ารัก ฝรั่งชอบ พี่ไทยก็เก่งเหมือนกัน ตัดคอไปขายฝรั่งเลย พระถูกตัดคอเพราะความ

ยิ้ม

แกก็ว่า "อ้อ ครูยิ้มอยู่นี่เอง" พระพุทธเจ้าท่านยิ้ม แกเป็นคาทอลิก ดูรูปพระเยซูบนไม้กางเขน ไม่ชื่นใจ แต่พระพุทธเจ้ายิ้ม แกชอบไม่หยุดเพียงแค่เห็นพระยิ้ม แกศึกษาธรรมะปฏิบัติ สบายใจ หลวงพ่อไปพบที่วัดมหาธาตุเลยถามว่า "แหม่มมานับถือพุทธศาสนาเพราะอะไร"

แกบอก "ของฉันไม่เหมือนใคร เพราะความยิ้ม เมืองไทยยิ้ม ดิฉันสงสัยเลยไปศึกษาเห็นพระพุทธรูป ศึกษาธรรมะ" เลยกลายเป็นชาวพุทธ

ไปอยู่ปากช่อง แต่ยุงปากช่องไม่ยิ้มกับแก กัดเข้าให้ เป็นมาลาเรีย รักษาไม่ถูก มารักษาเซนหลุยส์ ไม่รักษาปากช่อง ถ้ารักษาปากช่อง

หมอผู้ชำนาญเขารู้ โรคที่นั้น คือมาลาเรีย หายมาป่วยรักษาที่เซนหลุยส์ ตาย แหม่มคนนี้ตาย พุทธสมาคมจะไปจัดการเรื่องศพ แม่ชีเซนหลุยส์ว่า "ไม่ได้ นี่เป็นโรงพยาบาลของคาทอลิก ท่านมายุ่งไม่ได้ มาทำพิธีศาสนาไม่ได้" ต้องอธิบายกันยืดยาว นี่ไม่เรื่องศาสนา เรื่องพิธีศพ อธิบายกันนาน จนเข้าใจจัดการอาบน้ำศพ ใส่โลงไปตั้งที่วัดมกุฏ สวด ๗ วัน ชาวพุทธสมาคมก็ช่วยกัน

พี่สาวอยู่กรุงปารีส รู้ว่าน้องสาวตาย โทรเลขบอกองค์การยูเนสโก ให้ส่งศพกลับปารีส ต้องเอามาทำพิธีแบบคาทอลิก เขาก็จัดการส่ง ต้องแพ็ค ตายเมืองไหน เผาเมืองนั้นเถิดโยม อย่าเอาไปเลย อย่าเผาที่นี่ เอาขี้เถ้า ใส่กระเป๋าหิ้วขึ้นเรือบินก็สบายแล้ว ไม่ต้องเสียสตางค์

เอาไปทำไมร่างกาย เอาความดีไปดีกว่า เขาส่งกลับปารีส เอาไปทำพิธี ได้ไปแต่ร่างกาย ส่วนจิตใจเป็นพุทธแล้ว เพราะความยิ้มนั่นเอง

โยมอุตสาห์ยิ้มไว้ ตื่นแต่เช้า เปิดหน้าต่างยิ้ม อากาศครึ้ม ก็ยิ้ม วันนี้อากาศครึ้ม วันนี้โปร่งวันนี้สบาย ยิ้มเสีย ใจสบาย ทุกครั้งที่เรายิ้มใจสบาย ถ้าไม่รู้จะยิ้มกับใคร ก็ไปยืนที่กระจกแล้วก็ยิ้มน้อยยิ้มใหญ่กับตัวเอง ยิ้ม หัดยิ้มยิ้มแล้วหน้าตาเบิกบาน มีความเคลื่อนไหวริมฝีปากเคลื่อนไหว ถ้าเรานั่งหน้าบึ้ง เหี่ยวแห้งแต่ยิ้มแล้วสบาย หัดยิ้ม โยมยิ้มหรือเปล่า **"ยิ้มเถิดนะ"** เจ้าคุณธรรมศักดิ์เขียนไว้

เราเกิดมาต้องร่าเริงเข้าไว้
จะบูดบึ้งทำไมไม่สดชื่น
หัวเราะเป็นเล่นหรือจริงยิ่งครึกครื้น
อายุยืนหมื่นปี ดีไหมล่ะ
ดอกเอ๋ยเจ้าดอกบานชื่น
ใครอยากอายุยืนต้องรื่นเริงเอย......
(ยิ้มเถิด โดย ครูเทพ)

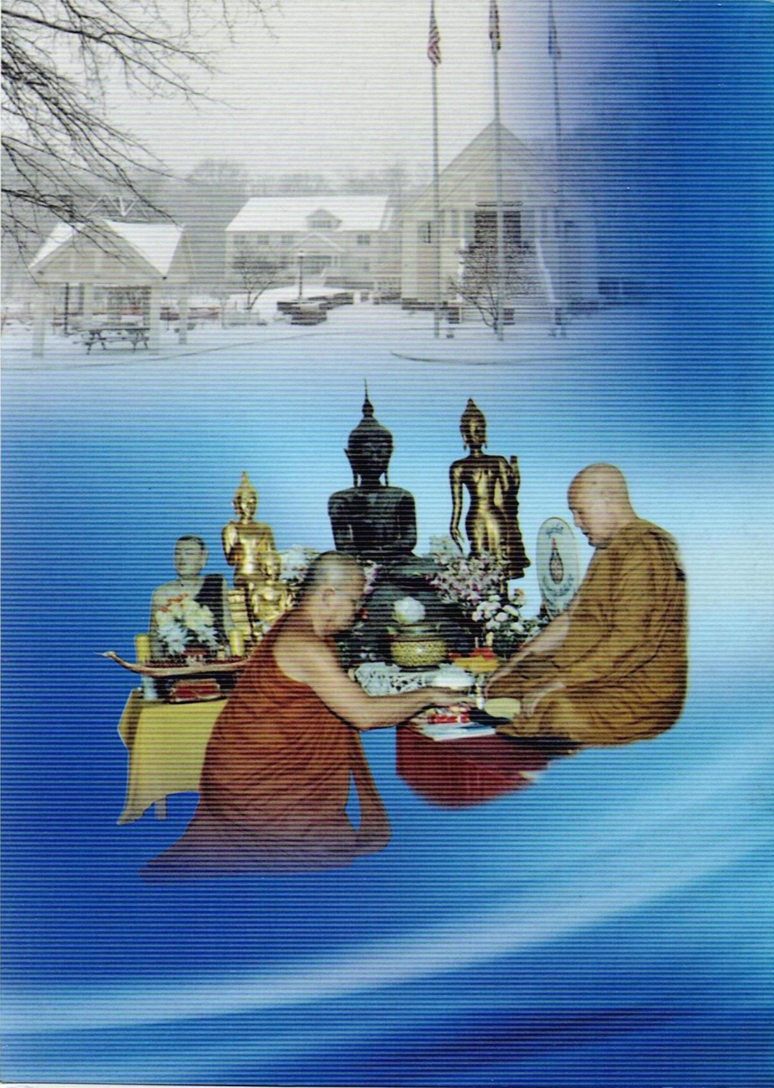

มรดกธรรม ๘ หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ

หลวงพ่อ อิน ป.ธ.